

0-Punktsanalyse

Indikatorsett for utviklingen i omstillingskommuner

KNUT VAREIDE

TF-notat nr. 2012/26

Tittel: 0-Punktanalyse
Undertittel: Indikatorsett for utviklingen i omstillingskommuner
TF-notat nr: 2012/26
Forfatter(e): Knut Vareide
Dato: 15.06.2012
ISBN: 978-82-7401-524-1
ISSN: 1891-053X
Pris: (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidedfoto: Arkiv
Prosjekt: Regionale analyser 2012
Prosjektnr.: 20120170
Prosjektleder: Knut Vareide
Oppdragsgiver(e): Innovasjon Norge

Spørsmål om dette notatet kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
Epost: post@tmforsk.no
www.telemarksforskning.no

Resymé:

I dette notatet har vi definert indikatorer som skal gi et overblikk over sentrale utviklingstrekk i en kommune. Indikatorene er valgt ut slik at de skal vise de viktigste utviklingstrekkene, samtidig som de skal være lett tilgjengelige og enkle å oppdatere. Utviklingen i disse indikatorene er beskrevet for et utvalg omstillingskommuner.

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand oecon) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet i Telemarksforskning siden 1996.

Forord

Dette notatet er laget på oppdrag fra Innovasjon Norge. Hensikten er å få et enkelt indikatorsett for å måle sentrale utviklingstrekk for omstillingskommuner. Det er svært mange indikatorer som kan være relevante i denne sammenhengen, og for hver enkelt indikator er det mange forskjellige måter å definere indikatoren på. Valg av indikatorer må vurderes ut fra formålet, og indikatorene må også være enkle å tolke og oppdatere.

Underveis i arbeidet har vi introdusert en del tilnæringsmåter for oppdragsgiver og hatt en åpen dialog underveis før vi havnet på de indikatorene som blir presentert i dette notatet.

Indikatorene er presentert for et utvalg av omstillingskommuner som oppdragsgiver har valgt ut.

Bø, 15. juni 2012

Knut Vareide

Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	5
1. Indikatorene.....	6
1.1 Arbeidsplasser i næringslivet	7
1.2 Vekst i antall arbeidsplasser	12
1.3 Nyetableringer	16
1.4 Lønnsomhet	18
2. Demografiske indikatorer.....	19
2.1 Befolkning.....	20
2.2 Nettoflytting.....	22
2.3 Attraktivitetsbarometeret.....	23
3. Næringsmessig sårbarhet	25
4. Analyse av enkeltkommuner.....	27
5. Måling av omstillingsbehov.....	34
6. Utvikling og sårbarhet	35

Sammendrag

Hvordan kan vi beskrive utviklingen i omstillingskommuner slik at vi får fram de mest sentrale utviklingstrekkene på en lett forståelig måte, med indikatorer som er enkle å vedlikeholde og oppdatere?

De mest sentrale utviklingstrekkene i en kommune er knyttet til arbeids- og næringsliv og demografisk utvikling. De næringsmessige utviklingstrekkene kan beskrives med fire indikatorer: Arbeidsplassutvikling i næringslivet, arbeidsplassutvikling samlet, lønnsomheten i næringslivet og nyetableringer. De demografiske hovedtrekkene beskrives med tre indikatorer: Befolkningsutvikling, nettoflytting og bostedsattraktivitet.

I dette notatet beskriver vi hvordan indikatorene er utformet og hvor data kan hentes fra. Samtidig beskriver vi hvordan indikatorene har utviklet seg fra 2000 til 2011 for et utvalg av omstillingskommuner.

Indikatorene er laget for alle kommuner i landet, slik at vi også kan få fram hvordan omstillingskommunene gjør det i forhold til andre kommuner i Norge.

Det er laget oversiktstabeller for noen enkeltkommuner som er kommentert spesielt. Slike tabeller kan også ses i lys av når omstillingsarbeidet startet i kommunen. Har utviklingen blitt bedre etter oppstart?

Til slutt i notatet kommer vi med et forslag til hvordan det samme indikatorsettet kan anvendes på alle kommuner i Norge for å identifisere kommuner med spesielt store omstillingsbehov. Det kan være nyttig som støtte for å velge ut hvilke kommuner som bør få omstillingsstatus. Vi har laget et liknende indikatorsett for Finnmark fylkeskommune til dette formålet i et annet notat.

Dette notatet er tenkt som et innspill til Innovasjon Norge for hvordan en kan sette opp noen enkle, men likevel meningsfulle indikatorer, som i ettertid er svært enkle å vedlikeholde. Det er svært mange mulige måter å gjøre dette på, og hvilken metode en velger til slutt vil være avhengig av hvilket formål en har, og hvem som skal bruke indikatorene.

1. Indikatorene

Det er ønskelig å få fram et sett med indikatorer som kan brukes til å få en oversikt over utviklingen i omstillingskommuner. Indikatorene skal være enkle å bruke og enkle å oppdatere, samtidig som de må få fram de sentrale utviklingstrekkene.

Hvilke indikatorer er mest sentrale i denne sammenhengen? I tabellen under har vi vist hvilke indikatorer vi mener er de viktigste. Vi har foreslått fire indikatorer som ligger til grunn for nullpunktstallene for næringsmessig utvikling:

Indikator	Begrunnelse og datakilde
Vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet	Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet er den mest åpenbare indikatoren for næringsmessig utvikling. Begrunnelsen for de fleste omstillingsprogram er nett-opp tap av arbeidsplasser i en kommune. Datakilden er registerbasert sysselsetningsstatistikk som er tilgjengelig fra SSBs statistikkbank i juni hvert år.
Vekst i antall arbeidsplasser totalt	Vekst i antall arbeidsplasser totalt inkluderer i tillegg til arbeidsplasser i næringslivet også offentlige arbeidsplasser. Kommuner med vekst i offentlige arbeidsplasser vil ha lavere omstillingsbehov enn de uten slik vekst. Dessuten vil vi også fange opp tilfeller der institusjoner skifter fra offentlig til privat sektor, f eks gjennom privatisering av vegvesen, post og liknende. Noen omstillingsprosjekt kan også ha som delmål å få lokalisert statlige arbeidsplasser for å kompensere for tap av arbeidsplasser i privat sektor. Datakilden er registerbasert sysselsetningsstatistikk som er tilgjengelig fra SSBs statistikkbank i juni hvert år.
Etableringsfrekvens fra NHOs NæringsNM	Etableringsfrekvensen er antall nyregistrerte foretak i et år som andel av antall foretak ved starten av året. Etableringsfrekvensen forteller om det er forholdsvis mange nyetableringer på et sted. Datakilde er Enhetsregisteret.
Andel lønnsomme foretak fra NHOs NæringsNM	Andel foretak med positivt resultat før skatt sier noe om den generelle lønnsomheten i næringslivet i en kommune. Datakilden er Brønnøysundregisteret.

NHOs NæringsNM er en årlig undersøkelse som rangerer utviklingen i næringslivet i norske kommuner og regioner. NæringsNM består av til sammen ti indikatorer. Vi har tatt med to av disse i denne sammenhengen. De to indikatorene som er valgt er indikatorer som er forholdsvis lette å tolke isolert sett. En kunne ha tatt med alle de ti indikatorene, men det ville kanskje ha blitt for uoversiktlig med så mange indikatorer. Da er det kanskje bedre å fokusere på noen få, og heller behandle disse mer grundig. Det hadde vært ønskelig å ha en indikator for verdiskaping også. Verdiskapingen i næringslivet framgår av regnskapene, men det er vanskelig å få plassert verdiskapingen i riktig kommune, fordi regnskapene bare finnes på foretaksnivå. Dermed blir verdiskapingen plassert der foretaket har hovedkontor.

I resten av dette notatet skal vi vise hvordan disse indikatorene har utviklet seg for et utvalg av omstillingskommuner.

1.1 Arbeidsplasser i næringslivet

Tall for antall arbeidsplasser i næringslivet er lett tilgjengelige fra Statistikkbanken til Statistisk Sentralbyrå (SSB). Tallene er målt på slutten av hvert år, og blir oppdatert i juni hvert år. Tallene vi bruker kalles «sysselsetting etter arbeidssted».

Tabell 1: Antall arbeidsplasser i næringslivet på slutten av hvert år.

Knr	Kommune	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	5174	5357	5223	5092	5319	5269	5560	5819	5939	5321	5196	5070
529	Vestre Toten	5137	5028	4933	4663	4666	4417	4634	4867	4840	4561	4414	4449
532	Jevnaker	1584	1556	1603	1546	1547	1611	1573	1662	1628	1494	1513	1559
536	Søndre Land	1020	952	1012	921	936	931	985	1127	984	928	900	861
619	Ål	1509	1546	1629	1545	1548	1653	1597	1619	1592	1564	1568	1531
632	Rollag	459	403	379	374	372	347	390	424	435	372	395	391
1149	Karmøy	9932	9874	9680	9823	9986	10333	10661	11806	11322	10732	10783	10945
1238	Kvam	2878	2791	2694	2691	2739	2684	2632	2894	2905	2700	2755	2722
1251	Vaksdal	1120	1081	1035	1061	1013	947	955	902	881	849	813	815
1413	Hyllestad	559	526	496	517	375	479	489	498	481	487	479	449
1416	Høyanger	1450	1459	1494	1444	1432	1361	1389	1447	1358	1049	1009	920
1439	Vågsøy	2503	2443	2488	2394	2277	2228	2185	2255	2217	2218	2280	2301
1511	Vanylven	1070	1099	944	934	904	945	1001	1080	1024	998	962	895
1543	Neset	693	791	973	857	810	799	830	894	790	821	571	627
1563	Sunndal	2694	2773	2960	2931	2861	2902	2976	3105	2968	2752	2576	2608
1711	Meråker	755	726	712	695	679	659	594	626	604	541	570	570
1750	Vikna	1479	1485	1541	1590	1592	1614	1642	1722	1835	1856	1955	1928
1751	Nærøy	1463	1424	1375	1404	1340	1319	1339	1445	1332	1279	1277	1277
1867	Bø	745	690	643	620	601	571	602	574	625	600	571	528
1868	Øksnes	1451	1449	1355	1407	1309	1341	1357	1404	1400	1386	1431	1489
2002	Vardø	727	643	502	437	413	429	416	408	424	419	394	408
2014	Loppa	359	321	329	253	256	243	244	217	240	217	221	224
2020	Porsanger	964	961	1027	1080	1108	1115	1164	1245	1170	1122	1136	1142
2022	Lebesby	488	395	356	343	310	336	340	344	336	331	266	326
2023	Gamvik	261	273	327	252	253	263	227	230	232	206	210	232
2024	Berlevåg	327	309	304	248	238	252	246	235	274	272	259	269
2028	Båtsfjord	1006	990	995	777	698	684	675	679	727	722	733	744

Med bakgrunn i disse tallene kan vi ganske enkelt lage indikatorer for årlig vekst.

1.1.1 Årlig vekst

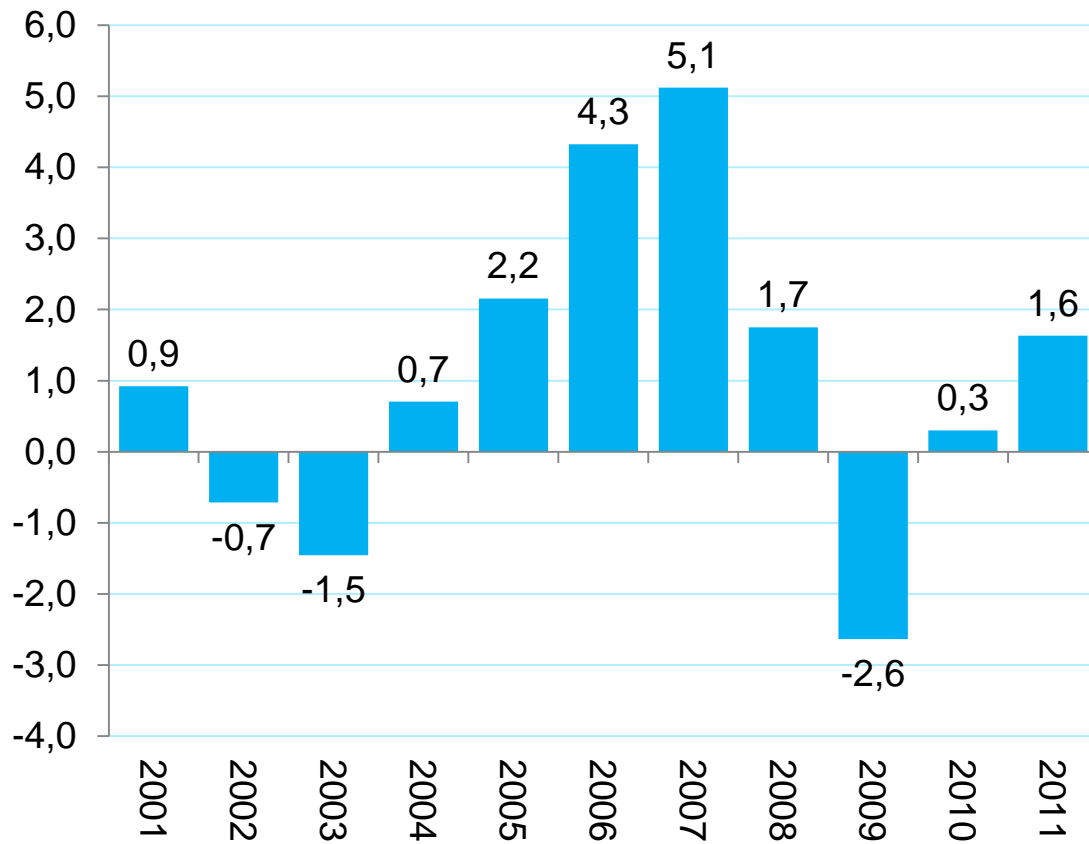
I tabellen under har vi transformert tallene for antall arbeidsplasser til prosentvis vekst hvert år for omstillingskommunene.

Tabell 2: Prosentvis årlig vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet.

Knr	Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	3,5	-2,5	-2,5	4,5	-0,9	5,5	4,7	2,1	-10,4	-2,3	-2,4
529	Vestre Toten	-2,1	-1,9	-5,5	0,1	-5,3	4,9	5,0	-0,6	-5,8	-3,2	0,8
532	Jevnaker	-1,8	3,0	-3,6	0,1	4,1	-2,4	5,7	-2,0	-8,2	1,3	3,0
536	Søndre Land	-6,7	6,3	-9,0	1,6	-0,5	5,8	14,4	-12,7	-5,7	-3,0	-4,3
619	Ål	2,5	5,4	-5,2	0,2	6,8	-3,4	1,4	-1,7	-1,8	0,3	-2,4
632	Røllag	-12,2	-6,0	-1,3	-0,5	-6,7	12,4	8,7	2,6	-14,5	6,2	-1,0
1149	Karmøy	-0,6	-2,0	1,5	1,7	3,5	3,2	10,7	-4,1	-5,2	0,5	1,5
1238	Kvam	-3,0	-3,5	-0,1	1,8	-2,0	-1,9	10,0	0,4	-7,1	2,0	-1,2
1251	Vaksdal	-3,5	-4,3	2,5	-4,5	-6,5	0,8	-5,5	-2,3	-3,6	-4,2	0,2
1413	Hyllestad	-5,9	-5,7	4,2	-27,5	27,7	2,1	1,8	-3,4	1,2	-1,6	-6,3
1416	Høyanger	0,6	2,4	-3,3	-0,8	-5,0	2,1	4,2	-6,2	-22,8	-3,8	-8,8
1439	Vågsøy	-2,4	1,8	-3,8	-4,9	-2,2	-1,9	3,2	-1,7	0,0	2,8	0,9
1511	Vanylven	2,7	-14,1	-1,1	-3,2	4,5	5,9	7,9	-5,2	-2,5	-3,6	-7,0
1543	Neset	14,1	23,0	-11,9	-5,5	-1,4	3,9	7,7	-11,6	3,9	-30,5	9,8
1563	Sunndal	2,9	6,7	-1,0	-2,4	1,4	2,5	4,3	-4,4	-7,3	-6,4	1,2
1711	Meråker	-3,8	-1,9	-2,4	-2,3	-2,9	-9,9	5,4	-3,5	-10,4	5,4	0,0
1750	Vikna	0,4	3,8	3,2	0,1	1,4	1,7	4,9	6,6	1,1	5,3	-1,4
1751	Nærøy	-2,7	-3,4	2,1	-4,6	-1,6	1,5	7,9	-7,8	-4,0	-0,2	0,0
1867	Bø	-7,4	-6,8	-3,6	-3,1	-5,0	5,4	-4,7	8,9	-4,0	-4,8	-7,5
1868	Øksnes	-0,1	-6,5	3,8	-7,0	2,4	1,2	3,5	-0,3	-1,0	3,2	4,1
2002	Vardø	-11,6	-21,9	-12,9	-5,5	3,9	-3,0	-1,9	3,9	-1,2	-6,0	3,6
2014	Loppa	-10,6	2,5	-23,1	1,2	-5,1	0,4	-11,1	10,6	-9,6	1,8	1,4
2020	Porsanger	-0,3	6,9	5,2	2,6	0,6	4,4	7,0	-6,0	-4,1	1,2	0,5
2022	Lebesby	-19,1	-9,9	-3,7	-9,6	8,4	1,2	1,2	-2,3	-1,5	-19,6	22,6
2023	Gamvik	4,6	19,8	-22,9	0,4	4,0	-13,7	1,3	0,9	-11,2	1,9	10,5
2024	Berlevåg	-5,5	-1,6	-18,4	-4,0	5,9	-2,4	-4,5	16,6	-0,7	-4,8	3,9
2028	Båtsfjord	-1,6	0,5	-21,9	-10,2	-2,0	-1,3	0,6	7,1	-0,7	1,5	1,5

Små kommuner som Hyllestad, Neset, Loppa, Lebesby, Gamvik og Berlevåg har ganske store prosentvise endringer i enkelte år. Dette er kommuner med under 1000 arbeidsplasser i næringslivet, og da kan de prosentvise utslagene blir ganske store. En må da se flere år i sammenheng.

Et annet trekk som en kan se av tabellen, er at i år med høykonjunktur har de fleste kommunene vekst, mens i år med lavkonjunktur har de fleste kommunene nedgang. Av de 27 omstillingskommunene hadde bare fire nedgang i antall arbeidsplasser i 2007, da det var høykonjunktur i Norge. I 2009, da det var lavkonjunktur hadde bare to av de 27 kommunene vekst. Vi må dermed vurdere utviklingen i en kommune mot konjunkturutviklingen i Norge.

Figur 1: Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge.

I figuren over ser vi den prosentvise veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge de siste årene.

I 2006 og 2007 var veksten svært høy, og i slike år vil en kommune med en vekst på en eller to prosent egentlig ha en svak utvikling. I 2009 sank antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge med 2,6 prosent. I slike år vil kommuner med nullvekst egentlig gjøre det ganske bra.

Det gjør at vi bør måle veksten i de enkelte kommunene opp mot veksten på landsbasis. Dette kan vi gjøre ganske enkelt, gjennom å ta den prosentvise veksten i kommunene og trekke fra veksten på landsbasis som er vist i figur 2.

1.1.2 Relativ vekst

Relativ vekst er den årlige veksten i prosent, fratrukket den nasjonale veksten i samme år. Da får vi fjernet endringer som skyldes konjunktorene.

Tabell 3: Den relative veksten i kommunenes næringsliv, som er den prosentvise veksten i antall arbeidsplasser fratrukket veksten på landsbasis.

Knr	Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	2,6	-1,8	-1,1	3,8	-3,1	1,2	-0,5	0,3	-7,8	-2,6	-4,1
529	Vestre Toten	-3,0	-1,2	-4,0	-0,6	-7,5	0,6	-0,1	-2,3	-3,1	-3,5	-0,8
532	Jevnaker	-2,7	3,7	-2,1	-0,6	2,0	-6,7	0,5	-3,8	-5,6	1,0	1,4
536	Søndre Land	-7,6	7,0	-7,5	0,9	-2,7	1,5	9,3	-14,4	-3,1	-3,3	-6,0
619	Ål	1,5	6,1	-3,7	-0,5	4,6	-7,7	-3,7	-3,4	0,9	-0,0	-4,0
632	Rollag	-13,1	-5,2	0,1	-1,2	-8,9	8,1	3,6	0,8	-11,8	5,9	-2,6
1149	Karmøy	-1,5	-1,3	2,9	1,0	1,3	-1,2	5,6	-5,8	-2,6	0,2	-0,1
1238	Kvam	-3,9	-2,8	1,3	1,1	-4,2	-6,3	4,8	-1,4	-4,4	1,7	-2,8
1251	Vaksdal	-4,4	-3,5	4,0	-5,2	-8,7	-3,5	-10,7	-4,1	-1,0	-4,5	-1,4
1413	Hyllestad	-6,8	-5,0	5,7	-28,2	25,6	-2,2	-3,3	-5,2	3,9	-1,9	-7,9
1416	Høyanger	-0,3	3,1	-1,9	-1,5	-7,1	-2,3	-0,9	-7,9	-20,1	-4,1	-10,5
1439	Vågsøy	-3,3	2,6	-2,3	-5,6	-4,3	-6,3	-1,9	-3,4	2,7	2,5	-0,7
1511	Vanylven	1,8	-13,4	0,4	-3,9	2,4	1,6	2,8	-6,9	0,1	-3,9	-8,6
1543	Neset	13,2	23,7	-10,5	-6,2	-3,5	-0,4	2,6	-13,4	6,6	-30,7	8,2
1563	Sunndal	2,0	7,5	0,5	-3,1	-0,7	-1,8	-0,8	-6,2	-4,6	-6,7	-0,4
1711	Meråker	-4,8	-1,2	-0,9	-3,0	-5,1	-14,2	0,3	-5,3	-7,8	5,1	-1,6
1750	Vikna	-0,5	4,5	4,6	-0,6	-0,8	-2,6	-0,2	4,8	3,8	5,0	-3,0
1751	Nærøy	-3,6	-2,7	3,6	-5,3	-3,7	-2,8	2,8	-9,6	-1,3	-0,5	-1,6
1867	Bø	-8,3	-6,1	-2,1	-3,8	-7,1	1,1	-9,8	7,1	-1,4	-5,1	-9,2
1868	Øksnes	-1,1	-5,8	5,3	-7,7	0,3	-3,1	-1,7	-2,0	1,6	2,9	2,4
2002	Vardø	-12,5	-21,2	-11,5	-6,2	1,7	-7,4	-7,0	2,2	1,5	-6,3	1,9
2014	Loppa	-11,5	3,2	-21,6	0,5	-7,2	-3,9	-16,2	8,8	-6,9	1,5	-0,3
2020	Porsanger	-1,2	7,6	6,6	1,9	-1,5	0,1	1,8	-7,8	-1,5	0,9	-1,1
2022	Lebesby	-20,0	-9,2	-2,2	-10,3	6,2	-3,1	-3,9	-4,1	1,1	-19,9	20,9
2023	Gamvik	3,7	20,5	-21,5	-0,3	1,8	-18,0	-3,8	-0,9	-8,6	1,6	8,8
2024	Berlevåg	-6,4	-0,9	-17,0	-4,7	3,7	-6,7	-9,6	14,8	1,9	-5,1	2,2
2028	Båtsfjord	-2,5	1,2	-20,5	-10,9	-4,2	-5,6	-4,5	5,3	1,9	1,2	-0,1

I tabellen over er konjunktorene rensket vekk, og da får vi et ganske godt grunnlag for å se hvordan omstillingskommunene gjør det når det gjelder arbeidsplassvekst i næringslivet. I 2007, da bare fire kommuner hadde prosentvis nedgang da vi ikke trakk fra den nasjonale veksten, har nå 17 av 27 kommuner svakere vekst enn landsgjennomsnittet. Det er som en kan forvente av omstillingskommuner. Det vi også kan se er at mange omstillingskommuner har god vekst i enkeltår. Det er fordi den prosentvise veksten kan svinge ganske mye fra år til år, spesielt for små kommuner. Da er det bedre å se på utviklingen over et lengre tidsrom.

1.1.3 Rangeringsnummer

Vi kan transformere tallene for relativ vekst på forrige side til rangeringen til kommunen blant alle kommunene i landet.

Tabell 4: Kommunens rangering med hensyn til relativ vekst blant alle kommunene i landet. 1=beste kommune, 429=svakeste kommune.

Knr	Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	62	319	301	42	329	111	185	177	412	313	339
529	Vestre Toten	275	298	368	213	404	134	174	269	353	339	196
532	Jevnaker	265	108	327	212	110	387	151	325	392	144	94
536	Søndre Land	385	43	403	132	319	103	11	424	351	331	378
619	Ål	88	59	365	209	52	398	322	312	192	187	336
632	Rollag	418	389	272	243	414	15	66	150	425	36	289
1149	Karmøy	217	304	156	129	135	221	34	363	339	174	157
1238	Kvam	314	344	223	126	356	381	46	237	375	112	299
1251	Vaksdal	327	360	122	369	411	321	409	337	283	355	222
1413	Hyllestad	375	383	78	429	1	276	300	354	87	290	396
1416	Høyanger	153	128	322	255	400	277	214	398	429	352	418
1439	Vågsøy	286	146	336	375	360	380	251	314	122	87	187
1511	Vanylven	80	422	267	335	98	97	82	383	228	347	403
1543	Neset	2	1	412	384	343	181	87	420	36	429	13
1563	Sunndal	74	36	264	316	227	251	199	372	378	395	171
1711	Meråker	332	301	298	314	374	423	161	356	413	40	234
1750	Vikna	165	86	105	210	232	293	177	46	90	42	306
1751	Nærøy	301	343	135	370	347	300	80	407	298	215	234
1867	Bø	389	398	328	332	401	117	404	22	302	373	411
1868	Øksnes	190	396	87	404	179	306	242	260	152	73	59
2002	Vardø	415	428	414	385	118	391	388	113	162	388	73
2014	Loppa	409	126	427	157	403	334	425	18	405	121	165
2020	Porsanger	198	34	65	88	264	158	106	397	309	145	205
2022	Lebesby	428	414	331	420	32	307	334	336	183	428	3
2023	Gamvik	48	2	426	200	115	428	325	223	417	117	11
2024	Berlevåg	368	285	423	361	65	388	403	4	143	371	66
2028	Båtsfjord	259	194	425	422	355	370	348	39	141	137	158

Fordelen med å se på rangeringstallene, er at vi kan se utviklingen relatert til alle andre kommuner i landet. Lebesby, som hadde en vekst på 20,9 prosent i 2011, hadde den tredje høyeste veksten i landet dette året. Samtidig ser vi at Høyanger, som hadde en nedgang på 10,5 prosent i 2011 var rangert som nummer 418. Det betyr at det er 21 kommuner i landet som hadde enda sterkere nedgang enn Høyanger.

1.2 Vekst i antall arbeidsplasser

Det er også relevant å se på utviklingen i samlet antall arbeidsplasser, der også offentlige arbeidsplasser telles med. For samfunnsutviklingen på et sted er det det samlede antall arbeidsplasser som er viktigst, ikke hvilken sektor arbeidsplassene tilhører. I noen tilfeller kan institusjoner bli privatisert, og dermed flyttes fra offentlig til privat virksomhet. I slike tilfeller kan statistikk som bare tar med en sektor blir misvisende. Derfor bør vi også se på den samlede arbeidsplassveksten, ikke bare arbeidsplassveksten i privat sektor.

Tabell 5: Samlet antall arbeidsplasser.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	8214	8501	8330	8064	8463	8262	8595	8814	8948	8390	8293	8223
529	Vestre Toten	6770	6688	6588	6368	6365	6147	6382	6638	6643	6331	6206	6232
532	Jevnaker	2254	2189	2227	2146	2189	2214	2177	2261	2218	2109	2130	2187
536	Søndre Land	1990	1932	1895	1855	1863	1853	1902	1980	1907	1864	1838	1807
619	Ål	2338	2391	2412	2355	2402	2389	2366	2410	2417	2397	2430	2476
632	Rollag	736	641	606	622	609	579	616	651	671	621	638	637
1149	Karmøy	13195	13210	13195	13469	13615	13942	14308	15486	15193	14665	14592	14780
1238	Kvam	3976	3906	3722	3852	3894	3769	3860	4011	4037	3847	3888	3918
1251	Vaksdal	1767	1701	1616	1664	1617	1548	1569	1521	1506	1493	1478	1450
1413	Hyllestad	791	748	721	730	614	713	708	735	690	711	707	672
1416	Høyanger	2326	2281	2306	2222	2204	2118	2146	2179	2102	1815	1785	1721
1439	Vågsøy	3303	3208	3182	3114	2988	2903	2893	2976	2948	2992	3072	3102
1511	Vanylven	1479	1515	1372	1348	1352	1369	1456	1530	1453	1447	1411	1335
1543	Neset	1139	1184	1390	1289	1225	1197	1185	1281	1163	1196	948	1024
1563	Sunndal	3681	3744	3873	3900	3813	3897	3978	4082	3996	3825	3669	3712
1711	Meråker	1135	1112	1062	1057	1038	1021	968	1015	1009	939	976	967
1750	Vikna	2000	2038	2090	2175	2162	2167	2212	2234	2326	2374	2487	2512
1751	Nærøy	2066	2056	2000	2024	1942	1891	1901	1993	1881	1876	1895	1928
1867	Bø	1204	1171	1089	1061	1017	996	1022	1006	1044	1028	995	953
1868	Øksnes	1989	2006	1908	1975	1853	1855	1923	1965	1922	1924	1982	2047
2002	Vardø	1234	1155	979	933	895	937	931	922	925	907	890	896
2014	Loppa	611	571	559	462	457	439	435	428	437	405	414	420
2020	Porsanger	1938	1919	1853	1952	1976	1880	1920	2022	1942	1916	1953	1956
2022	Lebesby	689	665	626	592	555	561	585	579	586	581	508	581
2023	Gamvik	485	496	510	441	416	437	394	391	411	379	391	408
2024	Berlevåg	486	499	484	426	415	423	419	406	443	440	430	433
2028	Båtsfjord	1284	1283	1283	1082	991	998	968	977	1019	1013	1025	1048

Noen av omstillingskommunene er ganske store, som Karmøy med sine 14 780 arbeidsplasser i 2011, og Kongsvinger med 8 223. De fleste er imidlertid ganske små, og mange har mindre enn 1000 arbeidsplasser i kommunen.

1.2.1 Årlig vekst

Den prosentvise veksten i samlet antall arbeidsplasser i kommunene er vist i tabellen under.

Tabell 6: Prosentvis vekst i samlet antall arbeidsplasser.

Nr	Navn	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	3,5	-2,0	-3,2	4,9	-2,4	4,0	2,5	1,5	-6,2	-1,2	-0,8
529	Vestre Toten	-1,2	-1,5	-3,3	0,0	-3,4	3,8	4,0	0,1	-4,7	-2,0	0,4
532	Jevnaker	-2,9	1,7	-3,6	2,0	1,1	-1,7	3,9	-1,9	-4,9	1,0	2,7
536	Søndre Land	-2,9	-1,9	-2,1	0,4	-0,5	2,6	4,1	-3,7	-2,3	-1,4	-1,7
619	Ål	2,3	0,9	-2,4	2,0	-0,5	-1,0	1,9	0,3	-0,8	1,4	1,9
632	Rollag	-12,9	-5,5	2,6	-2,1	-4,9	6,4	5,7	3,1	-7,5	2,7	-0,2
1149	Karmøy	0,1	-0,1	2,1	1,1	2,4	2,6	8,2	-1,9	-3,5	-0,5	1,3
1238	Kvam	-1,8	-4,7	3,5	1,1	-3,2	2,4	3,9	0,6	-4,7	1,1	0,8
1251	Vaksdal	-3,7	-5,0	3,0	-2,8	-4,3	1,4	-3,1	-1,0	-0,9	-1,0	-1,9
1413	Hyllestad	-5,4	-3,6	1,2	-15,9	16,1	-0,7	3,8	-6,1	3,0	-0,6	-5,0
1416	Høyanger	-1,9	1,1	-3,6	-0,8	-3,9	1,3	1,5	-3,5	-13,7	-1,7	-3,6
1439	Vågsøy	-2,9	-0,8	-2,1	-4,0	-2,8	-0,3	2,9	-0,9	1,5	2,7	1,0
1511	Vanylven	2,4	-9,4	-1,7	0,3	1,3	6,4	5,1	-5,0	-0,4	-2,5	-5,4
1543	Neset	4,0	17,4	-7,3	-5,0	-2,3	-1,0	8,1	-9,2	2,8	-20,7	8,0
1563	Sunddal	1,7	3,4	0,7	-2,2	2,2	2,1	2,6	-2,1	-4,3	-4,1	1,2
1711	Meråker	-2,0	-4,5	-0,5	-1,8	-1,6	-5,2	4,9	-0,6	-6,9	3,9	-0,9
1750	Vikna	1,9	2,6	4,1	-0,6	0,2	2,1	1,0	4,1	2,1	4,8	1,0
1751	Nærøy	-0,5	-2,7	1,2	-4,1	-2,6	0,5	4,8	-5,6	-0,3	1,0	1,7
1867	Bø	-2,7	-7,0	-2,6	-4,1	-2,1	2,6	-1,6	3,8	-1,5	-3,2	-4,2
1868	Øksnes	0,9	-4,9	3,5	-6,2	0,1	3,7	2,2	-2,2	0,1	3,0	3,3
2002	Vardø	-6,4	-15,2	-4,7	-4,1	4,7	-0,6	-1,0	0,3	-1,9	-1,9	0,7
2014	Loppa	-6,5	-2,1	-17,4	-1,1	-3,9	-0,9	-1,6	2,1	-7,3	2,2	1,4
2020	Porsanger	-1,0	-3,4	5,3	1,2	-4,9	2,1	5,3	-4,0	-1,3	1,9	0,2
2022	Lebesby	-3,5	-5,9	-5,4	-6,3	1,1	4,3	-1,0	1,2	-0,9	-12,6	14,4
2023	Gamvik	2,3	2,8	-13,5	-5,7	5,0	-9,8	-0,8	5,1	-7,8	3,2	4,3
2024	Berlevåg	2,7	-3,0	-12,0	-2,6	1,9	-0,9	-3,1	9,1	-0,7	-2,3	0,7
2028	Båtsfjord	-0,1	0,0	-15,7	-8,4	0,7	-3,0	0,9	4,3	-0,6	1,2	2,2

Når vi tar med offentlige arbeidsplasser vil konjunktorene ikke framtre som like sterke som når vi bare ser på arbeidsplasser i privat sektor. Antall offentlige arbeidsplasser svinger langt mindre fra år til år, og når det er nedgang i privat sektor, blir det som oftest satset mer på vekst i offentlig sektor for å kompensere, såkalt lavkonjunkturpolitikk.

Fremdeles ser vi at i et år som 2007, med høy vekst i Norge, så hadde flertallet av omstillingskommune vekst i antall arbeidsplasser, mens fire av 27 hadde nedgang i kriseåret 2009.

1.2.2 Relativ vekst

Den relative veksten er den prosentvise veksten som vist på forrige side fratrukket veksten på landsbasis.

Tabell 7: Den relative veksten i samlet antall arbeidsplasser i kommunene, som er den prosentvise veksten i antall arbeidsplasser fratrukket veksten på landsbasis.

Nr	Navn	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Hele perioden
402	Kongsvinger	2,9	-1,6	-2,9	4,3	-3,8	0,5	-1,5	-0,1	-5,1	-1,9	-2,7	-13,2
529	Vestre Toten	-1,9	-1,1	-3,0	-0,7	-4,9	0,3	0,0	-1,5	-3,6	-2,8	-1,4	-21,2
532	Jevnaker	-3,5	2,1	-3,3	1,4	-0,3	-5,2	-0,1	-3,5	-3,8	0,2	0,9	-16,2
536	Søndre Land	-3,6	-1,5	-1,8	-0,2	-2,0	-0,9	0,1	-5,3	-1,2	-2,2	-3,5	-22,5
619	Ål	1,6	1,3	-2,0	1,4	-2,0	-4,5	-2,1	-1,3	0,3	0,6	0,1	-7,4
632	Rollag	-13,6	-5,1	3,0	-2,7	-6,4	2,9	1,7	1,5	-6,4	2,0	-2,0	-26,7
1149	Karmøy	-0,5	0,3	2,4	0,5	0,9	-0,9	4,2	-3,5	-2,4	-1,3	-0,5	-1,3
1238	Kvam	-2,4	-4,3	3,8	0,5	-4,7	-1,1	-0,1	-1,0	-3,6	0,3	-1,0	-14,7
1251	Vaksdal	-4,4	-4,6	3,3	-3,4	-5,7	-2,2	-7,1	-2,6	0,2	-1,8	-3,7	-31,2
1413	Hyllestad	-6,1	-3,2	1,6	-16,5	14,7	-4,2	-0,2	-7,7	4,1	-1,3	-6,8	-28,3
1416	Høyanger	-2,6	1,5	-3,3	-1,4	-5,4	-2,2	-2,5	-5,1	-12,6	-2,4	-5,4	-39,3
1439	Vågsøy	-3,5	-0,4	-1,8	-4,7	-4,3	-3,9	-1,1	-2,6	2,6	1,9	-0,8	-19,4
1511	Vanylven	1,8	-9,0	-1,4	-0,3	-0,2	2,8	1,1	-6,6	0,7	-3,3	-7,2	-23,0
1543	Neset	3,3	17,8	-6,9	-5,6	-3,7	-4,5	4,1	-10,8	3,9	-21,5	6,2	-23,4
1563	Sunndal	1,1	3,8	1,0	-2,8	0,7	-1,5	-1,4	-3,7	-3,2	-4,9	-0,6	-12,4
1711	Meråker	-2,7	-4,1	-0,2	-2,4	-3,1	-8,7	0,9	-2,2	-5,8	3,2	-2,7	-28,1
1750	Vikna	1,3	2,9	4,4	-1,2	-1,2	-1,5	-3,0	2,5	3,2	4,0	-0,8	12,3
1751	Nærøy	-1,1	-2,3	1,5	-4,7	-4,1	-3,0	0,8	-7,2	0,8	0,2	-0,1	-20,0
1867	Bø	-3,4	-6,6	-2,3	-4,8	-3,5	-0,9	-5,6	2,2	-0,4	-4,0	-6,0	-34,1
1868	Øksnes	0,2	-4,5	3,8	-6,8	-1,3	0,1	-1,8	-3,8	1,2	2,2	1,5	-10,4
2002	Vardø	-7,0	-14,8	-4,4	-4,7	3,2	-4,2	-5,0	-1,3	-0,9	-2,7	-1,1	-40,7
2014	Loppa	-7,2	-1,7	-17,0	-1,7	-5,4	-4,5	-5,6	0,5	-6,2	1,4	-0,4	-44,5
2020	Porsanger	-1,6	-3,0	5,7	0,6	-6,3	-1,4	1,3	-5,6	-0,2	1,1	-1,7	-12,3
2022	Lebesby	-4,1	-5,5	-5,1	-6,9	-0,4	0,7	-5,0	-0,4	0,2	-13,4	12,6	-28,9
2023	Gamvik	1,6	3,2	-13,2	-6,3	3,6	-13,4	-4,8	3,5	-6,7	2,4	2,5	-29,1
2024	Berlevåg	2,0	-2,6	-11,7	-3,2	0,5	-4,5	-7,1	7,5	0,4	-3,1	-1,1	-24,2
2028	Båtsfjord	-0,7	0,4	-15,3	-9,0	-0,7	-6,5	-3,1	2,7	0,5	0,4	0,4	-31,7

Her ser vi at det er negative tall som dominerer for den årlige veksten i alle årgangene. Vikna skiller seg ut gjennom å ha en bedre vekst i antall arbeidsplasser i perioden etter 2000. Alle de andre omstillingskommunene har hatt lavere vekst enn landsgjennomsnittet etter 2000. Det er som forventet, ettersom det er snakk om omstillingskommuner.

1.2.3 Rangeringsnummer

Tabell 8: Rangeringsnummer med hensyn til relativ vekst i samlet antall arbeidsplasser.

Nr	Navn	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Hele perioden
402	Kongsvinger	45	290	366	20	362	129	255	171	405	321	326	277
529	Vestre Toten	273	265	368	209	390	136	162	265	386	348	244	365
532	Jevnaker	345	93	376	94	182	395	176	342	390	183	92	315
536	Søndre Land	346	288	333	180	279	203	154	387	295	333	357	372
619	Ål	83	129	343	95	280	380	293	248	213	154	145	217
632	Rollag	429	394	115	327	407	38	81	99	414	86	283	403
1149	Karmøy	203	189	131	142	115	205	26	340	358	288	190	133
1238	Kvam	297	376	78	141	386	221	171	228	387	174	222	291
1251	Vaksdal	363	385	98	354	403	289	403	308	219	314	364	417
1413	Hyllestad	398	346	181	429	2	369	179	414	48	295	415	408
1416	Høyanger	304	121	377	259	394	293	308	381	428	339	397	425
1439	Vågsøy	344	222	335	380	376	359	238	305	101	88	211	350
1511	Vanylven	72	419	314	187	177	39	105	405	177	366	418	375
1543	Neset	37	1	411	396	356	381	28	426	55	429	12	384
1563	Sunddal	110	38	207	333	122	250	253	347	380	401	196	270
1711	Meråker	309	368	260	323	329	417	114	288	411	47	328	406
1750	Vikna	103	66	63	240	240	251	327	58	78	36	207	46
1751	Nærøy	242	311	184	381	370	321	115	410	170	179	159	356
1867	Bø	342	407	349	384	344	207	390	67	260	382	408	422
1868	Øksnes	155	382	77	410	248	142	273	351	158	71	72	249
2002	Vardø	408	427	388	382	44	368	384	245	286	345	227	427
2014	Loppa	411	292	429	276	395	376	391	141	413	108	181	429
2020	Porsanger	269	340	31	137	406	245	94	392	244	122	261	269
2022	Lebesby	358	397	396	411	189	117	385	195	217	427	3	411
2023	Gamvik	82	60	425	406	38	428	377	39	416	66	44	412
2024	Berlevåg	65	323	423	344	135	379	404	9	199	359	225	389
2028	Båtsfjord	217	179	426	425	212	409	328	54	191	167	113	419

Av rangeringsnumrene ser vi at Loppa har den aller største nedgangen av samtlige 429 kommuner i landet. Det er ytterligere ti av omstillingskommunene som har rangeringsnummer fra 400 og nedover, noe som plasserer disse blant de 30 kommunene i landet med størst nedgang. Vikna, som har hatt sterk vekst er rangert som nummer 46 av 429 kommuner.

1.3 Nyetableringer

Nyetableringer er her definert som kommersielle foretak som er registrert i Enhetsregisteret i løpet av et kalenderår. Kommerielle foretak er da definert som foretakstypene ASA, AS, ENK, ANS, DA, BA og NUF. I Enhetsregisteret registreres også foreninger, stiftelser, boligbyggelag og en rekke andre foretakstyper. Vi er interessert i de foretakstypene som omfatter de vanligste for næringsetableringer.

Tabell 9: Antall nyregistreringer i Enhetsregisteret av kommersielle foretakstyper.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	179	159	145	151	150	175	199	186	176	144	177	169
529	Vestre Toten	119	102	87	77	89	90	86	94	69	89	94	77
532	Jevnaker	50	35	49	49	73	65	47	59	40	45	35	47
536	Søndre Land	44	48	54	41	46	34	42	47	49	41	25	39
619	Ål	65	55	58	52	50	56	67	54	45	62	48	56
632	Rollag	20	12	29	17	20	18	16	16	11	23	14	21
1149	Karmøy	323	276	294	256	284	343	428	385	367	310	357	329
1238	Kvam	90	50	76	62	74	73	70	62	63	65	65	55
1251	Vaksdal	22	23	25	31	22	25	29	28	20	20	20	17
1413	Hyllestad	16	7	15	6	10	9	18	16	11	8	9	14
1416	Høyanger	26	26	32	18	24	36	37	31	22	21	19	38
1439	Vågsøy	71	54	47	51	60	71	69	66	63	54	43	39
1511	Vanylven	35	26	40	21	31	29	44	32	30	31	36	37
1543	Neset	20	16	31	17	29	29	35	29	23	14	26	23
1563	Sunndal	58	54	57	48	49	52	53	63	54	44	60	59
1711	Meråker	30	20	23	17	19	22	16	31	24	18	15	17
1750	Vikna	48	36	43	43	31	34	49	42	32	21	25	26
1751	Nærøy	48	53	46	39	43	36	42	43	44	35	29	48
1867	Bø	30	25	15	25	18	19	17	26	19	16	30	19
1868	Øksnes	55	42	51	45	39	50	36	38	43	42	41	44
2002	Vardø	21	16	23	30	24	21	19	13	23	29	18	28
2014	Loppa	9	13	10	12	17	5	9	10	11	5	4	9
2020	Porsanger	44	33	52	40	38	37	42	38	38	32	35	38
2022	Lebesby	22	12	13	14	11	14	9	9	12	14	8	14
2023	Gamvik	13	11	5	10	10	15	8	12	17	6	10	12
2024	Berlevåg	19	9	8	8	7	7	12	11	5	3	8	14
2028	Båtsfjord	21	20	15	21	30	19	25	22	15	10	27	16

Som forventet er det mange nyetableringer i de større kommunene som Karmøy og Kongsvinger. For å bruke disse tallene må vi relatere antall nyregistreringer mot antall foretak som er i kommunen fra før. Det gjør vi på neste side.

1.3.1 Etableringsfrekvens

Etableringsfrekvens er definert som antall nyregistrerte foretak i et år som prosent av antall foretak ved begynnelsen av året.

Etableringsfrekvensen forteller om det er relativt få eller mange nyregistreringer i kommunene.

Tabell 10: Etableringsfrekvens i kommunene.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Snitt
402	Kongsvinger	9,1	7,8	6,8	6,9	6,6	7,5	8,0	7,2	6,6	5,0	6,1	5,7	6,9
529	Vestre Toten	10,1	8,1	6,6	5,6	6,4	6,2	5,7	6,0	4,3	5,3	5,5	4,4	6,2
532	Jevnaker	8,3	5,7	7,8	7,4	10,5	8,7	5,9	7,2	4,7	5,1	4,0	5,3	6,7
536	Søndre Land	7,2	7,5	8,2	5,9	6,5	4,7	5,6	6,1	6,4	4,9	2,9	4,5	5,9
619	Ål	7,7	6,2	6,4	5,5	5,1	5,6	6,6	5,1	4,1	5,3	4,0	4,7	5,5
632	Røllag	7,0	4,1	9,7	5,2	6,1	5,3	4,7	4,6	3,0	5,4	3,2	4,8	5,3
1149	Karmøy	10,2	8,2	8,4	7,0	7,6	8,9	10,6	9,0	8,2	6,6	7,5	6,8	8,2
1238	Kvam	9,5	5,0	7,4	5,8	6,7	6,4	5,9	5,1	5,1	5,0	4,9	4,0	5,9
1251	Vaksdal	7,4	7,4	7,7	9,0	6,1	6,7	7,6	7,1	4,9	4,7	4,7	3,9	6,4
1413	Hyllestad	6,0	2,6	5,7	2,2	3,7	3,3	6,7	5,8	4,0	2,8	3,1	4,7	4,2
1416	Høyanger	6,3	6,2	7,5	4,1	5,4	7,7	7,6	6,1	4,2	3,9	3,6	7,2	5,8
1439	Vågsøy	9,2	6,7	5,8	6,3	7,3	8,4	7,7	7,1	6,5	5,4	4,2	3,9	6,5
1511	Vanylven	6,3	4,6	7,0	3,6	5,4	5,4	7,5	5,2	4,8	4,8	5,5	5,6	5,5
1543	Neset	4,8	3,7	7,0	3,8	6,6	6,4	7,5	5,9	4,5	2,6	4,8	4,2	5,2
1563	Sunndal	9,1	8,0	8,1	6,5	6,5	6,7	6,6	7,5	6,2	4,8	6,5	6,3	6,9
1711	Meråker	11,0	6,7	7,4	5,2	5,7	6,4	4,5	8,7	6,3	4,4	3,7	4,3	6,2
1750	Vikna	9,1	6,5	7,5	7,1	5,0	5,4	7,8	6,4	4,8	3,1	3,6	3,8	5,8
1751	Nærøy	6,8	7,2	6,0	5,0	5,5	4,5	5,2	5,3	5,3	4,0	3,3	5,4	5,3
1867	Bø	6,5	5,2	3,1	5,2	3,7	3,9	3,4	5,4	3,9	3,3	6,1	3,8	4,5
1868	Øksnes	8,2	6,1	7,2	6,1	5,1	6,5	4,6	4,8	5,4	5,4	5,2	5,6	5,9
2002	Vardø	7,6	5,5	8,0	10,1	7,6	6,4	5,7	3,8	6,9	8,6	5,2	8,2	7,0
2014	Loppa	4,1	5,8	4,3	5,2	7,3	2,1	3,9	4,3	5,0	2,2	1,8	4,2	4,2
2020	Porsanger	8,7	6,2	9,5	6,9	6,4	6,0	6,6	5,9	5,8	4,8	5,2	5,7	6,5
2022	Lebesby	10,5	5,5	5,9	6,1	4,6	5,7	3,5	3,5	4,7	5,5	3,2	5,5	5,3
2023	Gamvik	7,1	5,8	2,6	5,2	5,0	7,6	4,0	6,0	8,6	3,1	5,2	6,2	5,5
2024	Berlevåg	15,6	6,6	5,6	5,5	4,7	4,8	8,2	7,1	3,2	2,0	5,5	9,3	6,5
2028	Båtsfjord	7,7	7,0	5,1	7,1	9,8	6,0	7,9	7,1	4,9	3,2	8,7	5,0	6,6

Karmøy skiller seg ut gjennom å ha høy etableringsfrekvens i hele perioden. Kommuner som Vardø, Kongsvinger, Sunndal, Jevnaker, Båtsfjord og Berlevåg har også forholdsvis mange nyetableringer når vi ser hele perioden under ett. Kommuner som Hyllestad, Loppa og Bø har hatt lite nyetableringer, selv om etableringsfrekvensen har vært over middels i enkeltår.

1.4 Lønnsomhet

Den første indikatoren for lønnsomhet i NæringsNM er andelen lønnsomme foretak. Den beregnes som den prosentvise andelen av regnskapspliktige foretak som har et positivt resultat før skatt.

Tabell 11: Andel foretak med positivt resultat før skatt.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Snitt	Rang
402	Kongsvinger	70,0	65,6	64,6	66,4	69,6	68,9	69,0	69,9	63,1	66,2	67,2	67,3	142
529	Vestre Toten	66,7	61,3	66,5	66,1	75,2	72,8	72,5	75,6	63,2	66,1	62,9	68,1	105
532	Jevnaker	75,0	77,6	70,6	73,9	77,3	72,1	73,8	73,5	65,3	67,2	65,8	72,0	20
536	Søndre Land	60,7	72,4	70,3	60,9	60,0	58,6	57,1	58,8	61,1	59,5	57,4	61,5	310
619	Ål	64,2	60,3	67,5	58,4	70,5	68,1	71,9	74,1	64,1	65,6	66,7	66,5	171
632	Rollag	52,2	63,6	45,8	44,0	62,5	67,7	65,9	65,0	50,0	71,8	65,9	59,5	348
1149	Karmøy	64,1	63,1	66,6	64,9	71,4	71,8	71,2	69,4	64,3	64,8	67,9	67,2	145
1238	Kvam	61,0	59,5	62,6	61,2	75,5	70,9	72,5	73,3	68,6	69,3	67,3	67,4	138
1251	Vaksdal	50,0	62,7	55,0	56,9	64,5	58,8	58,7	69,7	52,3	56,6	60,0	58,7	364
1413	Hyllestad	40,6	24,1	53,3	57,1	53,8	62,5	72,0	65,4	65,5	60,0	75,8	57,3	382
1416	Høyanger	55,2	46,4	53,2	63,5	75,8	71,4	61,4	66,7	48,2	62,7	64,6	60,8	324
1439	Vågsøy	62,7	63,2	61,1	53,7	64,5	69,6	64,3	65,1	59,8	66,0	59,8	62,7	289
1511	Vanylven	66,2	65,8	70,7	62,2	57,1	59,3	61,6	64,0	54,5	68,4	61,1	62,8	285
1543	Neset	51,6	54,0	57,4	48,3	55,6	55,6	61,5	53,7	53,0	55,1	52,4	54,4	406
1563	Sunndal	60,4	63,3	66,9	65,8	68,4	64,9	74,3	70,0	70,5	68,4	70,9	67,6	129
1711	Meråker	75,0	59,0	53,3	58,6	52,5	66,7	68,0	67,1	63,9	50,6	59,3	61,3	316
1748	Fosnes	60,0	58,3	27,3	58,3	30,8	64,3	56,3	62,5	52,9	58,3	30,8	50,9	417
1749	Flatanger	58,3	33,3	34,9	55,3	54,3	47,2	72,3	69,6	57,7	55,6	50,9	53,6	410
1866	Hadsel	55,1	51,2	57,7	60,2	62,1	67,3	67,4	62,2	54,7	65,5	66,7	60,9	321
1867	Bø	54,2	60,9	51,5	40,3	56,7	63,4	63,3	63,0	58,8	49,4	53,8	55,9	394
1943	Kvænangen	34,6	56,0	45,8	48,1	53,8	55,6	66,7	64,3	56,7	59,4	40,0	52,8	411
2012	Alta	59,9	60,9	63,8	66,7	67,6	71,1	71,9	72,8	62,5	67,7	63,2	66,2	184
2019	Nordkapp	54,7	56,0	47,4	53,1	60,3	50,8	61,3	65,9	61,7	65,7	65,4	58,4	370
2021	Karasjok	52,0	46,3	59,3	59,0	57,9	62,1	61,3	62,7	51,4	63,5	63,2	58,1	375
2022	Lebesby	65,6	55,6	66,7	60,0	72,5	69,0	63,6	66,7	59,6	66,0	62,2	64,3	250
2023	Gamvik	38,1	58,1	44,2	37,2	68,3	60,9	58,3	51,1	50,0	54,8	52,5	52,1	415
2027	Nesseby	53,8	58,3	64,3	54,5	92,3	81,8	75,0	71,4	47,1	61,1	57,9	65,2	219

Av omstillingskommunene skiller Jevnaker seg ut gjennom å ha en svært høy andel lønnsomme foretak. Jevnaker er rangert som nummer 20 av alle kommunene i landet med hensyn til lønnsomhet. Kommuner som Vestre Toten, Kvam, Kongsvinger, Sunndal, Karmøy, Ål og Alta er også kommuner som har en høyere andel lønnsomme foretak enn middels av norske kommuner.

Kommuner som Fosnes, Gamvik, Flatanger og Neset er kommuner med svært lav andel lønnsomme foretak. I disse kommunene har nesten hvert andre regnskap som er sendt inn vist negativt resultat før skatt etter 2010.

2. Demografiske indikatorer

Kommuner kan ha dårlig næringsutvikling, men likevel ha middels eller god demografisk utvikling. Det gjelder spesielt kommuner som har kort vei til alternative arbeidsmarkeder. Slike kommuner kan kompensere bortfall av arbeidsplasser i egen kommune med økt utpendling til nabokommuner. Derfor vil det være interessant å se på den demografiske utviklingen i tillegg til utviklingen i arbeidsplasser og næringsliv.

Vi vil vise utviklingen i tre sentrale indikatorer for den demografiske utviklingen.

Indikator	Begrunnelse og datakilde
Befolkning	Befolkningsutviklingen er den mest sentrale indikatoren for den demografiske utviklingen. Befolkningstallene er lett tilgjengelige fra SSB.
Nettoflytting (inkl innvandring)	Befolkningsendringer er summen av nettoflytting og fødselsbalanse. Nettoflyttingen er mer følsom for endringer på stedet, som f.eks. arbeidsplassnedgang og lav bostedsattraktivitet. Flyttetallene er lett tilgjengelige fra SSB.
Bostedsattraktivitet	Bostedsattraktivitet er et mål for stedets tiltrekningskraft for flytting når effekten av endringer i antall arbeidsplasser på stedet er trukket fra. Steder med lav bostedsattraktivitet vil få nedgang i befolkning selv når antall arbeidsplasser øker. Bostedsattraktiviteten måles i Telemarksforskings Attraktivitetsbarometer som oppdateres årlig.

Befolkningsutviklingen er naturligvis en helt sentral indikator for den demografiske utviklingen, og hører naturlig til i denne sammenhengen.

Flyttetallene er også interessante å se på spesielt. Flyttetallene reagerer raskere på bortfall av arbeidsplasser enn befolkningsveksten, som også er påvirket av fødselsbalansen.

Utviklingen i bostedsattraktiviteten gir også indikasjoner på hvorvidt en negativ befolkningsutvikling skyldes svak arbeidsplassutvikling alene, eller om stedet har lav attraktivitet som bosted. For steder med lav bostedsattraktivitet vil det være viktig å forsøke å forbedre bostedsattraktiviteten samtidig med tiltak for å styrke næringsutviklingen.

2.1 Befolkning

Befolkningsutviklingen er den åpenbart viktigste indikatoren for den demografiske utviklingen i en kommune.

Tabell 12: Befolkning pr 1. januar.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
402	Kongsvinger	17349	17401	17366	17348	17380	17279	17224	17236	17361	17326	17377	17436	17522
529	Vestre Toten	13065	13135	13169	12627	12597	12546	12599	12610	12635	12714	12770	12803	12928
532	Jevnaker	5995	6065	6227	6299	6334	6335	6312	6238	6256	6251	6268	6359	6483
536	Søndre Land	6073	6100	6096	6127	6042	6008	5977	5932	5853	5797	5811	5837	5761
619	Ål	4789	4762	4730	4708	4656	4670	4662	4642	4686	4640	4672	4713	4741
632	Rollag	1492	1490	1477	1480	1495	1441	1414	1402	1419	1418	1390	1382	1383
1149	Karmøy	36971	37145	37093	37199	37281	37567	37928	38349	38926	39354	39624	40063	40536
1238	Kvam	8592	8599	8516	8467	8389	8334	8306	8230	8210	8338	8360	8442	8522
1251	Vaksdal	4192	4203	4187	4151	4173	4154	4118	4094	4106	4110	4107	4153	4138
1413	Hyllestad	1554	1558	1528	1537	1557	1526	1502	1492	1505	1474	1502	1483	1461
1416	Høyanger	4677	4653	4632	4579	4550	4502	4448	4420	4374	4327	4256	4280	4216
1439	Vågsøy	6479	6417	6385	6349	6288	6218	6123	6064	5998	5989	5996	6030	6129
1511	Vanylven	3584	3532	3899	3820	3754	3693	3589	3536	3530	3494	3471	3417	3388
1543	Nesset	3289	3259	3248	3244	3201	3181	3139	3088	3061	3076	3074	2988	3004
1563	Sunddal	7368	7426	7354	7405	7409	7370	7323	7333	7357	7347	7289	7267	7196
1711	Meråker	2637	2593	2559	2556	2539	2560	2531	2507	2506	2476	2471	2503	2513
1750	Vikna	3867	3890	3950	3958	4021	4013	4011	4019	4034	4100	4122	4135	4241
1751	Nærøy	5353	5353	5297	5269	5240	5233	5154	5073	5015	4988	4990	4999	5069
1867	Bø	3288	3239	3159	3100	3041	3003	2946	2899	2867	2838	2789	2790	2720
1868	Øksnes	4758	4692	4687	4665	4633	4550	4567	4486	4424	4418	4438	4432	4467
2002	Vardø	2705	2694	2586	2496	2396	2366	2338	2286	2190	2144	2124	2111	2122
2014	Loppa	1426	1421	1398	1329	1294	1266	1213	1150	1106	1087	1087	1078	1087
2020	Porsanger	4451	4358	4349	4294	4329	4299	4222	4141	4059	4000	3991	3980	3946
2022	Lebesby	1463	1524	1511	1500	1473	1430	1391	1357	1304	1332	1342	1336	1356
2023	Gamvik	1288	1269	1234	1205	1134	1114	1076	1046	1040	1025	1009	991	1008
2024	Berlevåg	1236	1212	1210	1193	1158	1133	1104	1086	1077	1061	1044	1031	1015
2028	Båtsfjord	2470	2451	2407	2404	2290	2185	2171	2113	2090	2074	2070	2071	2089

De fleste omstillingskommunene er små, med folketall under 5 000 innbyggere. Unntakene er Karmøy, Kongsvinger og Vestre Toten, som er de eneste med en befolkning over 10 000 innbyggere. Vi kan se at de fleste omstillingskommunene har lavere folketall i 2012 enn i 2000.

2.1.1 Årlig vekst

Befolkningstallene kan lett transformeres til årlig vekstrater.

Tabell 13: Årlig vekst i befolkningen.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	0,3	-0,2	-0,1	0,2	-0,6	-0,3	0,1	0,7	-0,2	0,3	0,3	0,5
529	Vestre Toten	0,5	0,3	-4,1	-0,2	-0,4	0,4	0,1	0,2	0,6	0,4	0,3	1,0
532	Jevnaker	1,2	2,7	1,2	0,6	0,0	-0,4	-1,2	0,3	-0,1	0,3	1,5	1,9
536	Søndre Land	0,4	-0,1	0,5	-1,4	-0,6	-0,5	-0,8	-1,3	-1,0	0,2	0,4	-1,3
619	Ål	-0,6	-0,7	-0,5	-1,1	0,3	-0,2	-0,4	0,9	-1,0	0,7	0,9	0,6
632	Rollag	-0,1	-0,9	0,2	1,0	-3,6	-1,9	-0,8	1,2	-0,1	-2,0	-0,6	0,1
1149	Karmøy	0,5	-0,1	0,3	0,2	0,8	1,0	1,1	1,5	1,1	0,7	1,1	1,2
1238	Kvam	0,1	-1,0	-0,6	-0,9	-0,7	-0,3	-0,9	-0,2	1,6	0,3	1,0	0,9
1251	Vaksdal	0,3	-0,4	-0,9	0,5	-0,5	-0,9	-0,6	0,3	0,1	-0,1	1,1	-0,4
1413	Hyllestad	0,3	-1,9	0,6	1,3	-2,0	-1,6	-0,7	0,9	-2,1	1,9	-1,3	-1,5
1416	Høyanger	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6	-1,1	-1,2	-0,6	-1,0	-1,1	-1,6	0,6	-1,5
1439	Vågsøy	-1,0	-0,5	-0,6	-1,0	-1,1	-1,5	-1,0	-1,1	-0,2	0,1	0,6	1,6
1511	Vanylven	-1,5	10,4	-2,0	-1,7	-1,6	-2,8	-1,5	-0,2	-1,0	-0,7	-1,6	-0,8
1543	Neset	-0,9	-0,3	-0,1	-1,3	-0,6	-1,3	-1,6	-0,9	0,5	-0,1	-2,8	0,5
1563	Sunndal	0,8	-1,0	0,7	0,1	-0,5	-0,6	0,1	0,3	-0,1	-0,8	-0,3	-1,0
1711	Meråker	-1,7	-1,3	-0,1	-0,7	0,8	-1,1	-0,9	0,0	-1,2	-0,2	1,3	0,4
1750	Vikna	0,6	1,5	0,2	1,6	-0,2	0,0	0,2	0,4	1,6	0,5	0,3	2,6
1751	Nærøy	0,0	-1,0	-0,5	-0,6	-0,1	-1,5	-1,6	-1,1	-0,5	0,0	0,2	1,4
1867	Bø	-1,5	-2,5	-1,9	-1,9	-1,2	-1,9	-1,6	-1,1	-1,0	-1,7	0,0	-2,5
1868	Øksnes	-1,4	-0,1	-0,5	-0,7	-1,8	0,4	-1,8	-1,4	-0,1	0,5	-0,1	0,8
2002	Vardø	-0,4	-4,0	-3,5	-4,0	-1,3	-1,2	-2,2	-4,2	-2,1	-0,9	-0,6	0,5
2014	Loppa	-0,4	-1,6	-4,9	-2,6	-2,2	-4,2	-5,2	-3,8	-1,7	0,0	-0,8	0,8
2020	Porsanger	-2,1	-0,2	-1,3	0,8	-0,7	-1,8	-1,9	-2,0	-1,5	-0,2	-0,3	-0,9
2022	Lebesby	4,2	-0,9	-0,7	-1,8	-2,9	-2,7	-2,4	-3,9	2,1	0,8	-0,4	1,5
2023	Gamvik	-1,5	-2,8	-2,4	-5,9	-1,8	-3,4	-2,8	-0,6	-1,4	-1,6	-1,8	1,7
2024	Berlevåg	-1,9	-0,2	-1,4	-2,9	-2,2	-2,6	-1,6	-0,8	-1,5	-1,6	-1,2	-1,6
2028	Båtsfjord	-0,8	-1,8	-0,1	-4,7	-4,6	-0,6	-2,7	-1,1	-0,8	-0,2	0,0	0,9
	Norge	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3

Veksten for Vanylven i 2001 skyldes grenseregulering med Sande, og er derfor ikke reell.

Ellers kan vi se at et flertall av omstillingskommunene har hatt nedgang i folketallet de fleste årene. I 2011 fikk imidlertid de fleste omstillingskommunene vekst i folketallet. Denne forbedringen må ses i forhold til at Norge har hatt svært høy befolkningsvekst de siste årene, som vist i den nederste raden i tabellen.

2.2 Nettoflytting

Nettoflyttingen er en mer følsom indikator for utviklingen i kommunene enn befolkningsendringene, og reagerer raskere og sterkere på endringer på stedet.

Tabell 14: Nettoflytting inklusive innvandring i kommunene. Prosent av befolkning ved starten av året.

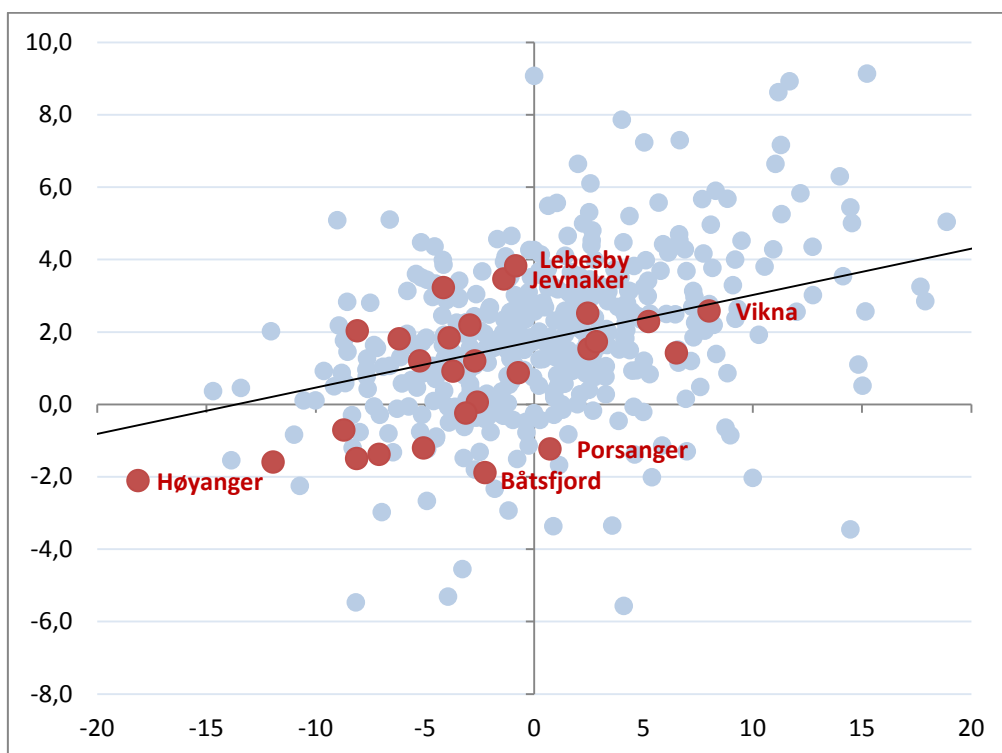
Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
402	Kongsvinger	0,3	0,0	0,3	0,2	-0,3	-0,2	0,4	0,8	0,0	0,7	0,6	0,7
529	Vestre Toten	0,5	0,3	-0,6	-0,3	-0,3	0,5	-0,1	0,3	0,6	0,4	0,3	1,1
532	Jevnaker	1,5	3,0	1,2	0,7	0,1	-0,6	-1,0	0,3	-0,1	0,5	1,1	1,9
536	Søndre Land	0,9	0,4	1,0	-1,2	-0,5	-0,1	-0,1	-0,6	-0,6	0,6	1,2	-0,5
619	Ål	-0,1	-0,5	0,0	-0,9	0,5	-0,1	-0,2	0,7	-0,6	0,7	1,1	0,7
632	Rollag	0,2	-0,8	0,9	1,0	-3,3	-0,9	-0,1	1,1	-0,1	-1,3	-0,4	0,5
1149	Karmøy	-0,2	-0,7	-0,2	-0,3	0,3	0,4	0,5	1,0	0,5	0,1	0,4	0,7
1238	Kvam	0,0	-1,1	-0,4	-0,8	-0,6	-0,5	-0,6	-0,3	1,4	0,3	0,8	1,1
1251	Vaksdal	0,1	0,0	-0,4	0,8	0,2	-0,9	-0,4	0,3	0,5	-0,2	1,2	0,0
1413	Hyllestad	0,6	-1,8	0,9	1,7	-1,5	-1,3	0,0	1,3	-1,7	2,0	-0,9	-1,1
1416	Høyanger	-0,5	-0,5	-1,1	-0,9	-0,7	-1,4	-0,5	-0,6	-0,5	-1,5	0,6	-1,2
1439	Vågsøy	-1,3	-0,7	-0,7	-1,0	-1,6	-1,5	-1,3	-0,9	-0,4	0,2	0,7	1,4
1511	Vanylven	-1,8	-0,6	-1,9	-1,5	-1,5	-2,4	-0,9	0,1	-1,1	-0,1	-1,0	-0,5
1543	Nesset	-0,5	-0,3	0,0	-1,0	-0,1	-1,1	-1,0	-0,8	0,5	0,1	-2,2	0,5
1563	Sunndal	0,7	-0,9	0,6	-0,3	-0,3	-0,7	0,3	0,6	-0,1	-0,3	-0,3	-0,8
1711	Meråker	-0,3	-0,7	0,1	0,0	1,2	-1,0	-0,4	0,2	-0,4	0,5	1,7	1,0
1750	Vikna	0,2	1,1	0,1	1,1	-0,6	-0,3	-0,1	0,2	1,5	0,5	0,1	1,9
1751	Nærøy	0,2	-1,2	-0,7	-0,6	0,3	-1,2	-1,4	-1,0	-0,4	0,1	0,4	1,1
1867	Bø	-0,9	-1,7	-0,6	-0,9	-0,5	-0,8	-0,8	-0,4	-0,3	-0,3	0,8	-1,3
1868	Øksnes	-1,6	-0,3	-0,7	-0,9	-1,6	0,1	-1,6	-1,1	0,0	0,3	0,2	0,9
2002	Vardø	-0,4	-3,5	-3,2	-3,5	-1,1	-1,1	-1,8	-3,4	-1,3	-0,8	-0,3	0,9
2014	Loppa	-0,1	-2,0	-4,4	-2,5	-3,0	-3,5	-3,7	-1,9	-0,5	0,7	-0,7	1,9
2020	Porsanger	-2,5	-0,8	-1,6	0,5	-0,8	-2,3	-2,3	-1,8	-1,0	-0,4	-0,2	-0,7
2022	Lebesby	3,8	-1,8	-0,5	-1,9	-3,2	-2,2	-2,4	-3,3	2,2	1,6	0,1	2,1
2023	Gamvik	-1,6	-3,1	-2,0	-6,3	-1,2	-3,1	-2,0	0,4	-0,7	-1,5	-0,3	2,7
2024	Berlevåg	-1,8	-0,1	-1,7	-2,8	-2,2	-1,9	-1,5	-0,6	-0,7	-0,9	-0,2	-0,8
2028	Båtsfjord	-1,3	-2,4	-0,7	-4,8	-5,2	-0,9	-2,9	-1,3	-1,0	0,0	0,2	1,5
	Norge	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,4	0,5	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0

Vi kan se at i årene fram til 2007 hadde de fleste av omstillingskommunene netto fraflytting. Etter 2007 økte arbeidsinnvandringen sterkt, og det har gitt positive impulser til mange av omstillingskommunene. I 2011 hadde faktisk de fleste omstillingskommunene netto innflytting. Netto innvandring til Norge var på 1,0 prosent av folketallet i 2011, men vi kan se at mange av omstillingskommunene også hadde en netto innflytting høyere en dette. Flere av omstillingskommunene i Finnmark har hatt en nesten oppsiktsvekkende forbedring i 2011, som skyldes økt innvandring.

2.3 Attraktivitetsbarometeret

Tall for bostedsattraktivitet er hentet fra Telemarksforskings Attraktivitetsbarometer, som oppdateres årlig. Se «Attraktivitetsbarometeret 2011» for beskrivelse av metoden, som kan lastes ned på http://www.tmforsk.no/publikasjoner/detalj.asp?r_ID=2065&merket=5.

Attraktivitetsbarometeret analyserer kommuners nettoflytting i forhold til arbeidsplassutviklingen i kommunen. Bostedsattraktiviteten til en kommune er definert som differansen mellom den faktiske nettoflyttingen og den nettoflyttingen som er statistisk forventet ut fra arbeidsplassutviklingen i kommunen. Bostedsattraktiviteten forteller dermed om kommunen synes å ha tiltrekningskraft på innflyttere (eller ha redusert utflytting) utover det som kan forklares av arbeidsplassutviklingen i kommunen. Prinsippet er enkelt å se, dersom det presenteres grafisk.

Figur 2: Kommunene i Norge, plassert etter prosentvis vekst i arbeidsplasser og netto innflytting i perioden 2009-2011. Omstillingskommunene er røde.

I diagrammet over ser vi hvordan kommunenes nettoflytting varierer i forhold til arbeidsplassveksten i perioden 2009-2011. Den sorte linjen viser den statistiske sammenhengen. En kommune som ligger nært den svarte linjen har normal bostedsattraktivitet. Kommuner som ligger over den svarte linjen har positiv bostedsattraktivitet, og trekker til seg ekstra innflyttere, mens kommuner som ligger under den svarte linjen mister flere gjennom utflytting enn arbeidsplassveksten skulle tilsi. Kommunene Lebesby og Jevnaker er kommuner som har nær middels arbeidsplassvekst i denne perioden, men som har høy innflytting. De framstår dermed som attraktive som bosted. Porsanger og Båtsfjord har også omtrent middels arbeidsplassvekst, men har netto utflytting og framtrer dermed som lite attraktive som bosted. Vikna har hatt høy arbeidsplassvekst, og har en innflytting som normalt. Høyanger har hatt sterkest nedgang i antall arbeidsplasser, og har i tillegg høyere netto utflytting. Høyanger har dermed utfordringer både i å takle svak næringsutvikling og svak bostedsattraktivitet. Bostedsattraktiviteten kan variere en

del fra periode til periode. Spesielt gjelder det små kommuner, der få inn- eller utflyttere gjør store prosentvise utslag. Derfor er det hensiktsmessig å bruke flere perioder. I tabellen under viser vi attraktivitetsindeksen til omstillingskommunene for de åtte siste treårsperiodene.

Tabell 15: Attraktivitetsindeksen til omstillingskommunene.

Nr	Navn	2001-2003	2002-2004	2003-2005	2004-2006	2005-2007	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011
402	Kongsvinger	1,1	0,5	0,4	-0,3	1,4	0,2	1,3	0,6	1,3
529	Vestre Toten	0,7	-0,1	1,5	1,1	1,1	-0,1	0,9	0,7	0,9
532	Jevnaker	6,0	2,2	0,8	-0,7	-0,6	0,1	0,7	0,8	1,9
536	Søndre Land	1,7	0,2	-0,9	-0,2	-0,9	-1,1	-0,8	0,6	0,1
619	Ål	-1,4	-0,3	0,2	1,2	1,6	0,6	-0,1	-0,4	0,5
632	Rollag	4,2	-0,4	-2,0	-3,1	-0,1	-2,0	-1,2	-3,1	-2,3
1149	Karmøy	-1,3	-0,6	0,1	1,1	0,4	0,9	0,5	0,3	-0,2
1238	Kvam	-1,5	-1,6	-1,5	-0,6	-0,7	-0,2	0,9	1,4	0,8
1251	Vaksdal	1,7	1,7	1,3	1,0	1,7	2,1	1,1	0,4	-0,3
1413	Hyllestad	2,4	4,5	-0,4	-1,2	-2,9	1,4	1,0	-1,5	-1,3
1416	Høyanger	-1,4	-1,9	-1,2	-0,9	-0,9	-0,4	0,2	-0,4	-1,5
1439	Vågsøy	-1,1	-1,8	-2,1	-1,9	-2,2	-1,9	-2,5	-1,4	-0,1
1511	Vanylven	-2,4	-2,6	-4,7	-5,2	-4,8	-2,5	-1,6	-2,6	-2,2
1543	Neset	-3,5	-1,5	0,6	0,4	-2,5	0,3	-1,0	0,4	-1,8
1563	Sunndal	-1,5	-0,1	-0,9	-0,1	0,0	1,2	0,5	-0,7	-2,2
1711	Meråker	1,0	2,8	1,4	2,5	0,6	0,6	0,4	0,8	2,0
1750	Vikna	0,9	-0,3	0,2	-0,3	0,4	0,8	0,0	-0,9	-0,2
1751	Nærøy	-1,8	0,2	0,0	-0,1	-2,7	-1,7	-1,6	-0,8	-0,5
1867	Bø	-0,7	0,6	-0,3	-0,4	-0,5	-1,8	-1,8	-1,2	-1,3
1868	Øksnes	-1,5	-1,5	-1,4	-1,6	-2,6	-2,7	-1,5	-1,2	-1,1
2002	Vardø	-5,0	-3,3	-4,3	-2,9	-5,5	-5,2	-5,5	-3,5	-1,6
2014	Loppa	-3,9	-5,7	-4,8	-7,7	-6,1	-4,9	-0,8	-1,5	0,6
2020	Porsanger	-1,8	-2,3	-2,3	-4,0	-5,4	-4,9	-3,7	-2,6	-3,1
2022	Lebesby	-1,2	-2,2	-4,9	-6,3	-7,2	-3,6	-0,1	4,1	2,2
2023	Gamvik	-9,1	-6,1	-7,6	-3,2	-2,1	0,0	-1,5	-3,9	-0,8
2024	Berlevåg	-1,9	-3,2	-4,2	-4,3	-2,2	-3,0	-3,9	-4,2	-3,3
2028	Båtsfjord	-4,7	-6,1	-6,5	-5,8	-3,5	-4,7	-3,9	-2,9	-0,4

Her kan vi se at kommuner som Kongsvinger, Vestre Toten, Vaksdal og Meråker har hatt høy bostedsattraktivitet i de fleste av de siste periodene. Dette er kommuner som tåler svak næringsutvikling uten av nettoflyttingen nødvendigvis blir negativ. For kommuner som Berlevåg, Porsanger og Vanylven er bostedsattraktiviteten negativ i alle periodene. Disse kommunene har dermed mye større utflytting enn arbeidsplassveksten skulle tilsi. Dermed ser det ut til at disse kommunene bør sette inn tiltak for å øke bostedsattraktiviteten i tillegg til næringsutviklingstiltak. Noen kommuner har fått en forbedring i bostedsattraktiviteten de siste årene. Kommuner som Loppa, Lebesby og Båtsfjord har blitt mer attraktive de siste årene, spesielt for utlendinger.

3. Næringsmessig sårbarhet

Næringsmessig sårbarhet er knyttet til store hjørnesteinsbedrifter, næringsmessig ensidighet og isolerte arbeidsmarkeder.

Telemarksforskning har utarbeidet indikatorer for næringsmessig sårbarhet for Distriktssenteret i 2012. For å måle næringsmessig sårbarhet, er det brukt tre indikatorer:

1. Hjørnesteinsbedriftens andel av samlet sysselsetting
2. Den største bransjens andel av samlet sysselsetting
3. Arbeidsmarkedsintegrasjon, målt som brutto utpendling pluss brutto innpendling

De første to indikatorene måler næringsmessig ensidighet. Næringsmessig ensidighet gir høyere sårbarhet i betydningen høyere risiko for sterke fall i sysselsettingen. Den tredje indikatoren, arbeidsmarkedsintegrasjon, har betydning for konsekvensene i en kommune som får et raskt fall i antall arbeidsplasser i hjørnesteinsbedriften eller hovednæringen. I kommuner med høy arbeidsmarkedsintegrasjon vil fall i antall arbeidsplasser i en hjørnesteinsbedrift bli absorbert av nabokommuner. Kommuner med lav arbeidsmarkedsintegrasjon har dårlige pendlingsmuligheter, og blir derfor rammet mer direkte av nedgang i antall arbeidsplasser.

Sårbarhetsindeksen er regnet tilbake til 2000, og vi har derfor kunnet se på utviklingen i kommunene i Norge fra 2000 til 2010 relatert til sårbarhetsindeksen i 2000. Sårbarhetsindeksen viser seg å være svært treffsikker for å identifisere kommuner som har stor risiko for å få sterke fall i sysselsettingen, definert som fall på over 10 prosent av samlet sysselsetting.

Nærmere beskrivelse er gitt i rapporten

http://www.tmforsk.no/publikasjoner/detalj.asp?r_ID=2100&merket=5

I denne rapporten er metoder og indikatorer beskrevet i mer detalj.

Sårbarhetsindeksen for omstillingskommunene er vist på neste side.

Tabell 16: Kommunenes rangering med hensyn til næringsmessig sårbarhet. 1= mest sårbare kommune i landet til 429= minst sårbare kommune i landet.

Nr	Navn	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1563	Sunndal	5	5	6	4	5	5	5	3	2	6	3
1413	Hyllestad	9	10	9	8	35	11	10	6	6	8	7
2028	Båtsfjord	11	9	8	10	14	17	20	13	12	10	13
632	Rollag	16	23	34	40	30	30	28	17	14	68	38
2022	Lebesby	14	28	42	43	40	38	45	44	32	49	45
2024	Berlevåg	24	43	31	24	68	50	67	93	73	56	65
1416	Høyanger	37	27	29	26	20	21	24	14	29	75	69
529	Vestre Toten	48	31	27	32	39	46	50	56	67	82	76
2023	Gamvik	170	83	43	47	205	134	142	148	133	95	90
2014	Loppa	72	97	59	94	97	110	102	162	113	156	101
1748	Fosnes	179	202	190	192	164	210	132	116	102	132	114
1511	Vanylven	59	71	92	93	86	99	40	37	30	31	119
1866	Hadsel	91	72	69	60	47	48	29	83	132	116	125
1749	Flatanger	145	183	207	200	148	252	176	243	243	209	127
1867	Bø	80	87	101	107	169	189	220	251	264	214	173
2020	Porsanger	276	290	269	287	280	295	286	286	214	194	176
1439	Vågsøy	53	58	58	64	63	141	232	204	209	182	187
2002	Vardø	30	52	313	298	306	334	325	295	295	217	220
1238	Kvam	171	212	195	207	222	219	245	188	195	184	222
1149	Karmøy	158	182	194	202	218	250	275	289	277	299	273
402	Kongsvinger	355	310	293	271	318	309	318	314	143	160	276
1711	Meråker	76	113	116	122	103	118	240	221	313	327	300
1251	Vaksdal	20	18	40	50	75	97	114	175	280	283	303
1543	Neset	248	283	135	128	374	296	289	321	341	352	340
619	Ål	231	208	249	234	215	190	196	199	357	342	344
532	Jevnaker	215	252	256	270	281	264	347	349	359	356	356
536	Søndre Land	264	316	334	323	361	367	346	179	396	391	391

Kommuner som Sunndal og Hyllestad er blant de mest sårbare kommunene i landet i 2010. Sunndal og Hyllestad har økt sin næringsmessige sårbarhet fra 2000 til 2010.

Båtsfjord, Rollag, Lebesby, Berlevåg, Høyanger og Vestre Toten er også kommuner med forholdsvis høy sårbarhet, men hvor sårbarheten har blitt mindre etter hvert. De fleste omstillingskommunene har fått lavere næringsmessig sårbarhet i 2010 i forhold til i 2000. Det er et naturlig utslag av at det er kommuner som har hatt problemer med brå fall i sysselsettingen knyttet til hjørnesteinsbedrifter eller hovednæringer.

En del omstillingskommuner har hatt lav sårbarhet i hele perioden, som Søndre Land, Jevnaker og Ål.

4. Analyse av enkeltkommuner

Indikatorsettet som vi har vist kan brukes til å få et raskt bilde på utviklingen i en kommune. Da kan det være hensiktsmessig å bruke rangeringsnummer, slik at en lett ser hvordan utviklingen har vært, sammenliknet med andre kommuner i Norge. Vi skal vise dette gjennom å ta fram noen eksempler.

4.1.1 Kongsvinger

Utviklingen i Kongsvinger kan oppsummeres i tabellen under:

Tabell 17: Rangeringsnummer til Kongsvinger for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	62	319	301	42	329	111	185	177	412	313	339
Alle arbeidsplasser	45	290	366	20	362	129	255	171	405	321	326
Etableringsfrekvens	120	250	175	182	142	123	155	152	191	125	165
Lønnsomhet	123	174	148	185	228	242	212	210	176	136	
Befolkningsvekst	227	231	191	296	237	186	177	304	259	259	250
Flytting	183	166	165	244	237	120	140	293	181	217	197
Attraktivitet			129	158	177	242	114	194	100	162	94
Næringsmessig sårbarhet	310	293	271	318	309	318	314	143	160	276	

Kongsvinger har hatt en svak utvikling i antall arbeidsplasser de siste tre årene. Spesielt svak var utviklingen i 2009, da Kongsvinger var blant de 30 dårligste kommunene i landet.

Etableringsfrekvens og lønnsomhet i næringslivet i Kongsvinger har vært bedre enn middels de fleste årene. Fallet i antall arbeidsplasser i næringslivet ser dermed ikke ut til å skyldes generelt dårlig næringsutvikling, men heller at noen større enkeltbedrifter har redusert.

Kongsvinger har hatt en befolkningsvekst som er svakere enn middels for norske kommuner, men i de siste tre årene har befolkningsveksten bare vært litt under middels. En rangering som nummer 215 angir at kommunens utvikling er akkurat middels. Kongsvinger ligger bedre an når det gjelder nettoflyttingen. Den forholdsvis svake befolkningsutviklingen skyldes derfor lav fødselsbalanse som følge av en uheldig aldersstruktur. Kongsvingers bostedsattraktivitet er god, og langt bedre enn middels av norske kommuner. Selv om arbeidsplassutvikling har vært dårlig, er det likevel netto innflytting til kommunen. Kongsvinger har ikke spesielt høy næringsmessig sårbarhet. Dermed vil det være lav risiko for at kommunen skal bli rammet av sterke fall i antall arbeidsplasser de neste årene.

4.1.2 Karmøy

Tabell 18. Rangeringsnummer til Karmøy for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	217	304	156	129	135	221	34	363	339	174	157
Alle arbeidsplasser	203	189	131	142	115	205	26	340	358	288	190
Etableringsfrekvens	96	126	167	111	67	20	46	53	70	46	85
Lønnsomhet	182	132	193	131	136	171	232	159	228	117	
Befolkningsvekst	218	182	187	86	87	82	74	122	191	149	150
Flytting	288	273	263	136	131	112	98	211	310	262	201
Attraktivitet			330	284	215	131	183	131	179	195	242
Næringsmessig sårbarhet	182	194	202	218	250	275	289	277	299	273	

Karmøy hadde dårlig arbeidsplassutvikling i 2008 og 2009. I årene før og etter disse to årene var arbeidsplassutviklingen i Karmøy bedre enn middels av norske kommuner.

Karmøy har hatt svært høy etableringsfrekvens, og en andel lønnsomme foretak over middels de fleste årene. Næringslivet ser dermed ut til å være sunt. Nedgangen i arbeidsplasser er knyttet til rasjonalisering i enkeltbedrifter.

Karmøy har hatt en befolkningsvekst over middels i alle årene etter 2001. Karmøy hadde svak flyttebalanse i 2009 og 2010, som ser ut til å være en reaksjon på arbeidsplassnedgangen. I 2011 kommer Karmøy igjen bedre ut på flyttebalansen enn gjennomsnittet av norske kommuner.

Karmøy har hatt varierende bostedsattraktivitet. Fra 2006 til 2010 var bostedsattraktiviteten bedre enn middels av norske kommuner. Det bidro til å begrense utflytting som skyldes arbeidsplassnedgangen. Karmøy har også redusert sin næringsmessige sårbarhet. I 2010 er den næringsmessige sårbarheten godt under middels.

4.1.3 Høyanger

Tabell 19: Rangeringsnummer til Høyanger for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	153	128	322	255	400	277	214	398	429	352	418
Alle arbeidsplasser	304	121	377	259	394	293	308	381	428	339	397
Etableringsfrekvens	233	188	400	279	127	163	232	360	301	354	57
Lønnsomhet	396	360	231	37	148	369	293	421	275	235	
Befolkningsvekst	261	363	302	339	338	280	357	373	406	233	405
Flytting	263	378	354	320	383	273	338	356	418	219	408
Attraktivitet			339	364	324	298	279	255	207	267	350
Næringsmessig sårbarhet	27	29	26	20	21	24	14	29	75	69	

Høyanger har hatt svært dårlig utvikling generelt, og er lavt rangert på de fleste indikatorne.

Arbeidsplassutviklingen har vært svært dårlig, i 2009 var utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet dårligst av samtlige kommuner i landet. Høyanger har hatt dårlig arbeidsplassutvikling i alle år etter 2002.

Høyanger kommer dårlig ut av indikatorne for etablering og lønnsomhet også, for de fleste årene. I 2011 var det forholdsvis mange nyetableringer. Dette kan varsle om at det er noe positivt på gang.

Arbeidsplassnedgangen i Høyanger har åpenbart vært årsaken til at indikatorne for befolkningsvekst og nettoflytting har vært dårlige. Høyangers bostedsattraktivitet har gjennomgående vært ganske lav, og bidratt til av utflyttingen har blitt høyere. Kun i 2009 var bostedsattraktiviteten litt over middels, men i de fleste årene har bostedsattraktiviteten vært under middels.

Høyanger har i mange år vært blant de 30 kommunene i landet med høyest sårbarhet. De siste årene har sårbarheten minket, som følge av nedgang i hjørnesteinsbedriften, men kommunen har fremdeles høy sårbarhet, og har dermed fremdeles høy risiko for ytterligere fall i antall arbeidsplasser i næringslivet.

4.1.4 Vågsøy

Tabell 20: Rangeringsnummer til Vågsøy for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	286	146	336	375	360	380	251	314	122	87	187
Alle arbeidsplasser	344	222	335	380	376	359	238	305	101	88	211
Etableringsfrekvens	193	322	235	131	96	151	164	157	153	298	349
Lønnsomhet	178	256	360	300	214	323	325	283	187	326	
Befolkningsvekst	270	303	345	344	373	315	362	296	288	232	88
Flytting	293	337	363	392	398	363	367	343	295	202	97
Attraktivitet			312	362	382	356	361	351	374	336	237
Næringsmessig sårbarhet	58	58	64	63	141	232	204	209	182	187	

Vågsøy hadde en periode med svak utvikling i arbeidsplasser fra 2003 til 2006. Vågsøy fikk omstillingsstatus i 2006.

De tre siste årene har arbeidsplassveksten vært bedre enn middels.

Vågsøy hadde god etableringsaktivitet fra 2004 til 2009, men det har blitt mindre nyetableringer de siste årene. Lønnsomheten i næringslivet i Vågsøy har variert fra middels til noe under middels.

Befolkningsveksten har tatt seg kraftig opp de siste to årene, som følge av høy innflytting.

Bostedsattraktiviteten har vært forholdsvis lav, men nærmet seg middels i den siste perioden. Den økte innflyttingen de siste to årene ser dermed ut til å være et resultat av den gode arbeidsplassveksten i 2009 og 2010.

Vågsøy har gradvis blitt mindre sårbar, og er i siste periode nær middels av norske kommuner når det gjelder sårbarhet.

4.1.5 Øksnes

Tabell 21: Rangeringsnummer til Øksnes for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	190	396	87	404	179	306	242	260	152	73	59
Alle arbeidsplasser	155	382	77	410	248	142	273	351	158	71	72
Etableringsfrekvens	248	213	256	306	208	376	346	256	158	200	177
Lønnsomhet	172	344	395	372	344	292	291	378	262	267	
Befolkningsvekst	211	288	310	387	164	381	384	293	224	329	203
Flytting	241	336	348	393	185	385	384	296	263	305	168
Attraktivitet			348	355	342	348	380	382	335	316	319
Næringsmessig sårbarhet	54	46	54	72	69	74	98	95	66	81	

Øksnes har hatt store variasjoner i arbeidsplassveksten. I 2002 og 2004 var det sterke fall i antall arbeidsplasser i kommunen. De siste tre årene har arbeidsplassveksten tatt seg kraftig opp. Etableringsfrekvensen har også blitt langt bedre.

Lønnsomheten i Øksnes er fremdeles under middels, men i de siste to årene som det er tall for, er lønnsomheten bare litt under middels.

Befolkningsveksten i Øksnes tok seg opp i 2011, flyttetallene er nå bedre enn middels av norske kommuner, for første gang siden 2005. Det synes å være et resultat av veksten i antall arbeidsplasser i de tre siste årene. Bostedsattraktiviteten er lav i alle periodene, og har heller ikke hatt samme forbedring som flyttetallene. Det betyr at den økte innflyttingen er forårsaket av den gode arbeidsplassveksten. Den lave bostedsattraktiviteten i Øksnes betyr at kommunen må ha bedre arbeidsplassvekst enn middels for å unngå utflytting til andre kommuner i landet.

Øksnes er en kommune med forholdsvis høy næringsmessig sårbarhet.

4.1.6 Vardø

Tabell 22: Rangeringsnummer til Vardø for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	415	428	414	385	118	391	388	113	162	388	73
Alle arbeidsplasser	408	427	388	382	44	368	384	245	286	345	227
Etableringsfrekvens	290	151	16	108	216	307	399	124	6	202	25
Lønnsomhet	409	392	421	421	350	408	425	402	355	418	
Befolkningsvekst	424	420	425	356	337	394	427	415	387	371	245
Flytting	425	422	426	357	360	399	427	405	399	368	165
Attraktivitet			417	404	413	390	423	424	426	412	353
Næringsmessig sårbarhet	52	313	298	306	334	325	295	295	217	220	

Vardø har hatt ganske store svingninger i arbeidsplassutviklingen. I sju av 11 siste årene har arbeidsplassutviklingen vært blant de dårligste i landet. I enkelte år har arbeidsplassutviklingen vært over middels. De fire siste årene har arbeidsplassutviklingen vært bedre, spesielt i næringslivet, til tross for en svak utvikling i 2010. De siste fire årene har også etableringsaktiviteten blitt høyere. I 2009 og 2011 var det svært høy etableringsfrekvens i Vardø. Det ser dermed ut til at næringslivet er inne i en mer positiv fase. Lønnsomheten i næringslivet er imidlertid svært lav, og har heller ikke vist tegn til framgang.

Vardø har en kraftig forbedring i flyttetallene i 2011, og det har ført til at befolkningsveksten er nær gjennomsnittet av norske kommuner. Bedringen i innflyttingen skyldes hovedsakelig den høye arbeidsplassveksten. Vardøs attraktivitet som bosted har vært svært lav, og det fører til mye større utflytting enn arbeidsplassutviklingen skulle tilsi. Attraktiviteten ble imidlertid noe bedre i 2011.

Vardø hadde forholdsvis høy næringsmessig sårbarhet i 2001, men har en sårbarhet under middels i 2010.

4.1.7 Båtsfjord

Tabell 23: Rangeringsnummer til Båtsfjord for sentrale indikatorer. Rangeringen er 1=beste kommune til 429=dårligste kommune. For næringsmessig sårbarhet er rangeringen 1=mest sårbar.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Private arbeidsplasser	259	194	425	422	355	370	348	39	141	137	158
Alle arbeidsplasser	217	179	426	425	212	409	328	54	191	167	113
Etableringsfrekvens	167	371	164	23	247	132	161	309	373	11	236
Lønnsomhet	405	371	382	381	417	399	358	291	339	390	
Befolkningsvekst	376	235	427	428	277	409	363	350	335	303	190
Flytting	411	343	427	429	336	424	394	390	319	297	86
Attraktivitet			414	427	427	424	401	420	408	398	260
Næringsmessig sårbarhet	9	8	10	14	17	20	13	12	10	13	

Utviklingen i Båtsfjord når det gjelder arbeidsplassvekst er påfallende. Etter å ha hatt svært svak arbeidsplassutvikling i perioden fra 2003 til 2007, fikk Båtsfjord en periode på fire år med høyere vekst enn middels av norske kommuner.

Etableringsfrekvensen har variert en del, men var usedvanlig høy i 2010, da Båtsfjord var nummer 11 av 429 kommuner i landet.

Lønnsomheten har imidlertid vært svak i alle årene, i likhet med mange andre kommuner i Finnmark.

Båtsfjord har forbedret flyttetallene mye, og i 2011 var innflyttingen til Båtsfjord høy også i nasjonal sammenheng. Dette førte til at befolkningsveksten nå er bedre enn middels av norske kommuner, for første gang siden 2001.

Båtsfjord har også fått forbedret bostedsattraktivitet. Forbedringer i innflytting er dermed bedre enn arbeidsplassveksten tilsier.

Båtsfjord har høy næringsmessig sårbarhet i alle årene.

5. Måling av omstillingsbehov

Indikatorene som er brukt i dette notatet er laget for alle kommunene i landet. Dermed kan vi også bruke indikatorene utenfor den gruppen av kommuner som har omstillingsstatus. En interessant anvendelse er å identifisere kommuner med spesielt sterkt omstillingsbehov.

Vi har sett at de enkelte indikatorene kan variere mye fra år til år for samme kommune. Dette gjelder spesielt små kommuner. Spørsmålet er da hvordan vi kan se på utviklingen over litt lengre tid, for å identifisere kommuner med stort omstillingsbehov. Valg av tidsperiode er vanskelig. Hvis vi bruker en lang periode får vi ikke med at utviklingen kanskje har snudd i de siste årene. Hvis vi velger en for kort periode, vil resultatene kunne bli preget av tilfeldigheter. En løsning er å bruke en progressiv tiårsindeks. Denne indeksen vektet utviklingen de siste årene mest, men tar med seg utviklingen tilbake i ti år.

Da kan vi få fram hvilke kommuner i landet som har hatt svakest utvikling i antall arbeidsplasser i næringslivet de siste ti årene:

Tabell 24: Relativ vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet, kommuner med lavest verdi for progressiv tiårsindeks i 2011.

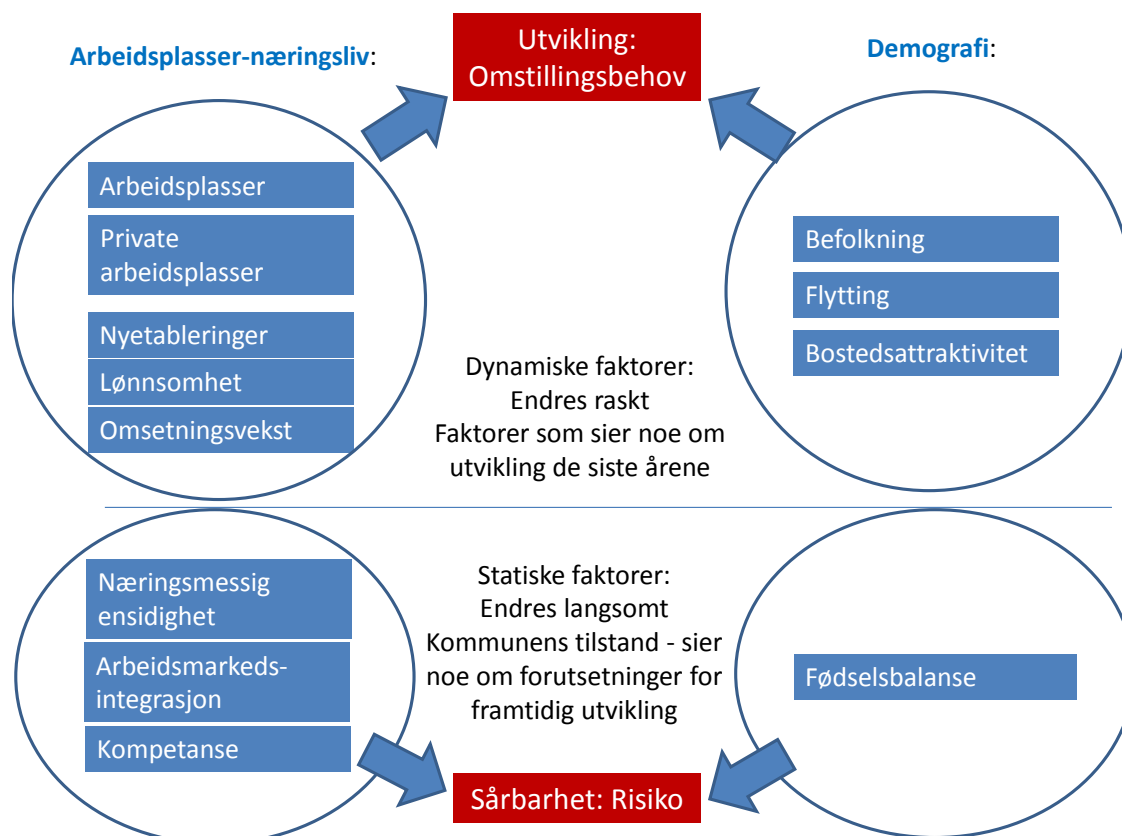
Knr	Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	indeks 2010	indeks 2011
1416	Høyanger	-0,3	3,1	-1,9	-1,5	-7,1	-2,3	-0,9	-7,9	-20,1	-4,1	-10,5	428	429
1021	Marnardal	-0,7	2,5	2,1	-5,1	5,2	3,8	-5,1	10,5	-11,8	2,4	-39,3	150	428
1811	Bindal	-0,7	-3,0	1,2	-0,4	-5,5	1,6	-15,2	-1,7	-10,3	-6,4	-9,5	425	427
1543	Neset	13,2	23,7	-10,5	-6,2	-3,5	-0,4	2,6	-13,4	6,6	-30,7	8,2	429	426
938	Bygland	4,5	-7,9	-2,8	-8,2	-18,8	-15,5	4,4	-5,5	-6,1	-2,8	-0,5	427	425
519	Sør-Fron	-1,5	4,0	4,2	-10,1	-3,7	-5,6	-4,2	-3,0	-6,4	-0,3	-8,9	410	424
1943	Kvænanngen	-13,5	10,4	8,9	-10,2	-4,0	-5,8	-13,8	10,6	-10,9	-0,7	-9,3	403	423
1925	Sørreisa	-14,2	11,1	7,1	-4,2	2,0	-16,1	12,5	-10,3	-9,4	-5,3	-5,4	413	422
1644	Holtålen	-3,4	3,9	-6,7	-5,5	-0,7	-8,1	-4,9	-3,0	-3,0	-2,9	-6,4	416	421
434	Engerdal	0,8	-7,2	9,0	-2,2	-6,3	0,5	0,7	-7,3	-5,4	-9,6	-4,3	421	420

De ti kommunene i tabellen over er de kommunene i landet som har hatt dårligst utvikling i antall arbeidsplasser i næringslivet de ti siste årene. Dette vil være kommuner det er naturlig å ta med i betraktninger om omstillingsstatus nå.

Det er enkelt å lage tilsvarende oversikt over utviklingen for de andre indikatorene som er brukt i denne rapporten. Videre kan de ulike indikatorene også veies sammen for å få ett mål for samlet omstillingsbehov.

6. Utvikling og sårbarhet

Det er viktig å skille mellom indikatorer som forteller noe om utviklingen som har vært, og indikatorer som sier noe om framtidige utviklingsmuligheter.

Figur 3: Sentrale indikatorer, fordelt på dynamiske og statiske indikatorer.

Både omstillingsbehov og sårbarhet kan deles opp i to typer: Næringsmessig og demografisk. Normalt vil disse påvirke hverandre. Kommuner med sterk nedgang i antall arbeidsplasser vil normalt oppleve utflytting, mens vekst i befolkning i en kommune vil stimulere næringsutviklingen positivt. I noen tilfeller vil vi kunne se at disse to faktorene ikke går i takt. Det gjelder for eksempel attraktive kommuner rundt de store byene, som vil kunne ha innflytting og vekst i folketall selv med dårlig arbeidsplassutvikling. Enkelte kommuner i distriktene vil kunne ha en god næringsutvikling, men likevel ha mye utflytting på grunn av lav bostedsattraktivitet. Omstillingsbehovet vil naturlig nok være ekstra stort i kommuner som har en svak utvikling både når det gjelder arbeidsplasser, næringsliv og demografi.

Det er en viktig forskjell mellom dynamiske indikatorer, som forteller noe om den historiske utviklingen i en kommune eller region, og statiske indikatorer, som forteller om tilstanden til samme sted. De dynamiske indikatorene peker bakover i tid og forteller om vekst eller nedgang i sentrale faktorer for stedet, spesielt faktorer knyttet til arbeidsplasser og befolkning. Disse indikatorene forteller om hvordan det har

gått i kommunene i de siste årene. De statiske indikatorene beskriver sentrale trekk i kommunens næringsliv og demografi som kan ha betydning for framtidig utvikling. De statiske indikatorene forandrer seg lite fra år til år, derav betegnelsen statistisk. De statiske indikatorene peker framover i tid, og vil kunne tolkes som kommunens forutsetninger og risiko i forbindelse med framtidig utvikling. De statiske indikatorene vil kunne tolkes som stedlig, eller regional sårbarhet.

Det er viktig å skille disse dynamiske og statiske indikatorer, og ikke lage indikatorsett som inneholder begge typer.

Kombinasjon av statiske og dynamiske indikatorer kan brukes til å identifisere ulike typer kommuner. Enkelte kan ha hatt en svak utvikling, samtidig som de fremdeles er sårbare. Disse vil være både sårbare og «sårede». Andre steder kan ha hatt en negativ utvikling, f eks gjennom nedleggelse av en hjørnesteinsbedrift, men gjennom denne utviklingen redusert sårbarheten ettersom det resterende næringslivet ikke lenger er ensidig eller avhengig av en hjørnesteinsbedrift.

Telemarksforskning har utarbeidet en analyse over næringsmessig sårbarhet for Distriktssenteret i 2012. Det er tall fra denne analysen som er brukt i denne rapporten i oversiktene over enkeltkommuner.